

De Krentenkakker

of

Geluk is niet voor iedereen bestemd

van J.-B. Molière

Vrije bewerking van 'L'Avare' ('De Vrek')
door

Hans Brans

Over De Vrek

'L'Avare' uit 1654 is een van de succesvolste komedies van Jean-Baptiste Molière. Het verhaal was deels gebaseerd op het oude Romeinse stuk 'Aulularia' van Plautus, maar vooral in de hoofdfiguur Harpagon zien we ook trekken van de Italiaanse Commedia dell'Arte dat tegelijk met het gezelschap van Molière furore maakte aan het hof van de jonge Lodewijk de XIV.

Harpagon is het prototype van een gierigaard, maar dan wel een met een zwakke plek: ook hij zou nog wel eens op vrijersvoeten willen.

Uitgangspunten voor deze bewerking

Er zijn weinig dingen zo tijdgebonden als humor. Gierigheid, hebzucht, schaamte, gewichtigheid of eigenwaarde zijn universele menselijke eigenschappen die ten alle tijden op de hak genomen kunnen worden, maar de manieren waarop ze zich manifesteren zijn niet zo universeel. Een belangrijk uitgangspunt bij het maken van deze bewerking was dan ook om de humor van het stuk in een nieuw, aansprekend jasje te steken, zonder evenwel de 17^e eeuwse setting van het stuk te loochenen. Andere aspecten waren:

- Het thema geld en hebzucht koppelen aan maatschappelijke fenomenen van deze tijd, zoals de financiële crisis, het consumentisme en dergelijke.
- De betekenis van de overleden moeder, als oorzaak van het gedrag van de hoofdpersoon en van de verstoorde verhoudingen in het gezin, meer naar voren halen.
- Laten zien dat de jongere generatie (met name de zoon en de verloofde van de dochter) in de loop van het stuk niet meer de zuivere onschuld van de jeugd vertegenwoordigen, tegenover de 'foute' vader.
- Meer de nadruk leggen op het kunstmatige karakter van het 'happy end', zodat duidelijk wordt dat het beeld van de 'happy family' vals is en dat de door zijn zoon vernederde vader eerder een verstoten en tragisch figuur is.

NB

De naam Pokkelijn (voor Harpagon) is een eerbetoon en een verwijzing naar Molière, die eigenlijk Jean-Baptiste Poquelin heette en die zelf de hoofdrol speelde in de allereerste opvoering van 'L'avare'.

Voor het gebruik van deze bewerking in video, film, theater, publicaties, op internet e.d. dient vooraf schriftelijk toestemming van de rechthebbende te zijn verleend.

© Hans Brans, 2014
Auteursrechtenbureau Stichting Bredero
Valeriaanstraat 13
1562 RP Krommenie
hans.brans@planet.nl

v. 3.4, '17

Personages

Haye Pokkelijn	<i>weduwnaar</i>
Eveline	<i>zijn dochter</i>
Leo	<i>zijn zoon</i>
Evert	<i>particulier secretaris</i>
Sjaak de Kok	<i>koetsier en paardenslager</i>
Flip Vlug	<i>zakenvriend van Leo</i>
Diederik Dagwaarde	<i>financieel makelaar</i>
Madame Jarretelle	<i>makelaar in geluk</i>
Marianne	<i>een huwbare dochter</i>
De heer Armani	<i>makelaar in maatpakken</i>
Inspecteur	<i>van politie</i>
Jan	
Piet	<i>oproepkrachten</i>
Klaas	
en Klaske	

EERSTE BEDRIJF

Scène 1

(De tuin aan de achterkant van het grote huis van Haye Pokkelijn. Alles is groot, maar ook ook kaal en sober: dichte luiken, een rechthoekige vijver en ergens een groepje hoge coniferen. Bij de poort lummelen vier (tuin)knechten, annex oproepkrachten, doelloos rond: Jan, Piet, Klaas en Klaske. Aan de andere kant van het toneel staat een groepje bij elkaar gepropte coniferen in potten. Daarachter klinkt het geluid van een vrijend paartje: Eveline en Evert.)

EVELINE
O, Evert!

EVERT
O, Eveline!

EVELINE
O, Evert!

EVERT
O, Eveline!

EVELINE
O. O, o, o.

EVERT
O, O, o, o.

(Het gekreun wordt heftiger. De knechten horen het, gniffelen en maken obscene gebaren. Ze springen in de houding als Meester Sjaak naar buiten komt.)

MEESTER SJAAK
Wat doen die struiken daar? Zet ze terug voor meneer er achter komt.

KLASKE
Wij hebben een nulcontract.

JAN
Voor iedere handeling moeten wij van de secretaris eerst een formulier invullen.

MEESTER SJAAK
Dat regel je dan straks maar met meneer de secretaris. Waar is dat heerschap?

PIET
O, die weten we wel te vinden.

KLAAS
Ja, die vinden wel wel.
KLASKE
Kom op jongens. Dit wordt lachen.

(De knechten lopen op de coniferen af en verplaatsen ze een voor een. Evert en Eveline hebben ondertussen een hoogtepunt bereikt en als ze zichtbaar worden voor het publiek

trekt Evert ontspannen een blikje Red Bull open en begint Eveline te snikken. De knechten doen net of ze hen niet zien.)

EVERT

Wat krijgen we nou?

Je kijkt zo sip?

Wat zit je dwars, mijn schatje?

Ben ik blij dat jij net ja hebt gezegd voor eeuwig en altijd, zit jij hier in zak en as te snotteren. Hier is een schone zakdoek.

Je kijkt naar mij alsof ik een zure appel ben waar je doorheen moet bijten.

Ik snap het al. Jij hebt spijt. Ik heb het verpest en verknald en nu is het uit. Zeg het dan.

EVELINE

Nee, nee, lieve Evert, dat is het niet.

Ik ben blij om je te zien. Blij voor alles wat je voor mij gedaan hebt. Ik wil jou. Ik kan niet anders meer willen. Maar ik ben bang.

EVERT

Bang? Ik ben er toch?

EVELINE

Bang voor mijn vader. Voor alle verwijten. Voor wat de mensen zullen zeggen. Wat als ze ons zo zouden zien? De dochter van Haye Pokkelijn is een slet, roddelen ze dan.

Maar ik ben ook bang voor jou. Jij bent een jongen, en jongens zijn mannen. En van mannen kun je nooit helemaal op aan. Ze beloven van alles, maar ze willen maar één ding.

EVERT

Zo ben ik helemaal niet. Ik zal altijd van jou blijven houden. Echt eerlijk waar.

EVELINE

Dat zeggen ze dan, ja.

EVERT

Ik ben niet zo. Ik zweer het. Op het graf van je moeder en dat van mijn vader. Eerlijk.

EVELINE

Gekkie. Misschien is je vader niet eens dood. En voor mij hoef je niet te zweren. Ik weet dat je van me houdt. Jij hebt met toch gered toen ik in het golfslagbad van de duikplank viel. Jij bent me achterna gedoken en hebt mond op mond beademing toegepast op de rand van het diepe.

EVERT

Ik weet toevallig wat het is om je uit het water te redden.

EVELINE

Nooit zal ik jouw bruine ogen vergeten toen ik de mijne opsloeg in jouw armen. En hoe lief je was toen je me naar huis bracht achter op de fiets. En dat je de volgende dag bij mijn vader naar dat baantje van secretaris solliciteerde.

EVERT

Liever had ik dat bij aan ander gedaan. Mar ik had het baantje hard nodig.

EVELINE

En je deed het om blij mij te kunnen zijn. Toch.

EVERT

Tuurlijk. Evert hoort bij Eveline. Eveline hoort bij Evert. Dus waarom bang? Samen kunnen wij de wereld aan.

EVELINE

Ik ben bang voor de toekomst. Voor wat anderen vinden, die jou niet zien zoals ik je zie.

EVERT

Maar niemand ziet wat wij met elkaar hebben.
(Ineens ziet hij dat ze zichtbaar zijn, Eveline ook.)
Wat moet dit voorstellen?

KLASKE

Orders van Meester Sjaak. Alles moet verplaatst.

JAN

Als u hier even wilt tekenen. *(houdt hem een formulier voor, Evert tekent.)*

EVERT

Goed. Als jullie je mond houden over wat je gezien hebt.

PIET

Ik heb niks gezien. Heb jij wat gezien?

KLAAS

(met z'n ogen dicht, handen tastend vooruit.) Ben jij dat Piet?

(De werklui lopen weg met de laatste coniferen.)

KLASKE

Ze zoeken u meneer.

EVERT

Je vader natuurlijk. Altijd weer je vader.

EVELINE

Je moet proberen hem voor je te winnen. Als hij niet toestemt in ons huwelijk dan kunnen we niets beginnen.

EVERT

Ik doe niet anders. Ik loop het vuur uit mijn sloffen. Praat hem voortdurend naar de mond. Hij krijgt alles precies zoals hij het hebben wilt en bij alles wat hij doet of zegt prijs ik hem de hemel in. Maar tevreden is die nooit.. Het spijt me dat ik het zeggen moet maar je vader is een zeldzame egoïst. Als de dood dat iets of iemand hem benadeeld. Ik zou hem willen toeschreeuwen dat ik stapel op zijn dochter ben..

EVELINE

Niet doen!

EVERT

– maar eerlijkheid is wel het laatste dat je je als particulier secretaris permitteren kan.

EVELINE

Waarom probeer je de steun van mijn broer niet te krijgen? Hij staat vast aan onze kant.

EVERT

Je broer en je vader zijn water en vuur. Ze liggen voortdurend met elkaar overhoop. Je kunt het niet met de een op een akkoordje gooien en tegelijk met de ander. Als jij nou met je broer gaat praten. Kijk of je hem kunt winnen. Maar vertel hem niet meer over ons dan nodig is. Misschien hebben we er later wat aan. Dan probeer ik je vader te bewerken. Ooit moet het lukken. Nou, ik moet gaan. Dag lieverd. Jij bent mijn grootste schat. En op een dag neem ik mijn schat mee uit dit vervloekte huis.

(Evert af)

Scène 2

(Leo steekt zijn hoofd tussen de coniferen door die nu op een andere plek zijn opgesteld. Hij spiedt rond en ziet dan de zuchtende Eveline.)

LEO

Pssst. Zusje! Ben je alleen? *(Eveline kijkt om zich heen.)* Ik houd het niet meer. Ik moet je een geheim verklappen.

EVELINE

Wat dan?

LEO

Niet verder vertellen, hè?

EVELINE

Wat dan?

LEO

Je raadt het nooit.

EVELINE

Wat dan? Wat dan?

LEO

Ik ben... – Je zegt het niet tegen vader, hè?

EVELINE

Verliefd.

LEO

Hoe weet jij dat nou?

ELSE

Dit is de vierde keer deze maand.

LEO

Dit is serieus. Echt bloedserieus. Dat ken je niet. Jij hebt geen flauw idee hoe het voelt als je echt, echt, echt tot in het diepst van je ziel door de bliksem getroffen wordt. Ze is zó verschrikkelijk mooi, zo waanzinnig... lief, aantrekkelijk, leuk. Jij hebt geen idee hoe dat voelt, wat dat is, dat je tot je tenen verliefd bent.

EVELINE

O, nee?

LEO

Nee, daar ben jij veel te verstandig voor.

EVELINE

O, dankjewel.

LEO

Met haar wil ik trouwen. Mijn hele leven en alles wat ik heb wil ik met haar delen. Het enige punt is dat ik niks heb om te delen. Het enige wat ik heb is een gierige vader, die sinds de dood van ons moeder denkt dat hij de enige in de hele wereld is die weet wat goed is voor zijn kinderen en voor de rest van de wereld. Die vindt dat het leven er is om geld te verdienen en dat het geld er is om op te potten voor later, als je onder de groene zoden ligt. Vroeger was hij al zo zuinig, maar sinds moeder gestorven is, is hij – neem me niet kwalijk dat ik het zeg – een ouwe krentenkakker geworden, die het zelfs nog jammer vindt dat hij die paar droge krenten van hem aan het riool moet af staan.

EVELINE

Zo kan die wel weer.

LEO

Het is toch zo. Hij geeft mij niet eens genoeg zakgeld om een zakdoek te kopen om mijn neus in te snuiten. En toen jij met je verjaardag een boek wilde kreeg je een abonnement op de bibliotheek dat verlopen was. En ons maar wijze lessen voor houden. Dat je moet werken voor de kost en wat kost dat wel niet? En de kost gaat voor de baat uit. Spuugzat ben ik het.

EVELINE

Heeft ze ook een naam?

LEO

Wat? Wie? O, ja natuurlijk. Alleen haar naam al, dat is pure muziek. Je snapt niet dat alle meisjes niet zo heten. Hoewel, eigenlijk is er maar een die zo mag heten en dat is zij.

EVELINE

Wie?

LEO

Zij. Marianne.

EVELINE

Leuke naam.

LEO

Leuke naam? Dat is toch pure muziek? Ma-ri-anne. Ma-ri-an-ne. Marianne. Voel je hoe dat zweeft, hoe dat zingt, hoe dat swingt. Maar dat snap jij niet.

EVELINE

Nee, dat soort dingen snap ik niet. En met die Marianne wil je trouwen?

LEO

Ja.

EVELINE

Weet zij dat al?

LEO

Ja. Tenminste, ik heb... Ze heeft iets in die richting..

EVELINE

Heb je haar wel gesproken?

LEO

Natuurlijk. Wat dacht jij dan. Urenlange gesprekken hebben we gehad, maar eigenlijk hoeven we niets te zeggen, wij begrijpen mekaar zo ook, we hoeven alleen maar naar elkaar te kijken en dat doen we dan uren lang.

EVELINE

Goh, dat je dat volhoudt.

LEO

Jij snapt dat niet. Daar ben jij veel te nuchter voor.

EVELINE

Nee, ik snap dat niet. En hoe heb je haar leren kennen?

LEO

Bij de kassa van de Albert Heijn. Ze kon de boodschappen niet betalen, dus dat heb ik toen gedaan en toen mocht ik haar tas dragen. Ze woont hier in de buurt, samen met haar moeder, in dat achterafstraatje met die onbewoonbare verklaarde woningen. Ze hebben het echt moeilijk hoor. Ze zijn een van de weinige overlevenden van die ramp met dat cruiseschip zestien en een half jaar geleden. Alles zijn ze kwijt geraakt. En als vreemdeling hebben ze natuurlijk nergens recht op. Dat gaat me wel aan het hart, hoor. Ik zou zo graag wat willen doen om ze te helpen. Op z'n minst de huur voor een jaar betalen, of ze in een fatsoenlijk appartement zetten. Maar ja, WIJ zwemmen in het geld, maar IK heb geen nagel om mijn kont te krabben, met die krentenkakker. Ik heb een mannetje die wat dingetjes voor me regelt, die vraagt echt niet veel, maar ik kan hem met de grootste moeite betalen. Ik moet notabene links en rechts geld lenen om er een beetje fatsoenlijk uit te zien. Dan moet jij mij eens vertellen hoe ik Marianne in vredesnaam moet bewijzen dat ik van haar houd. Als ik niks krijg om het te geven.

EVELINE

Ja, dat wordt lastig.

LEO

Lastig? Het is een kwelling, een ramp. Hij geeft mij bijna niks, jou ook niet en zelf pot hij alles op, om.. om... straks dood te kunnen gaan als een rijke stinkerd die de laatste twintig jaar van zijn leven nergens meer van heeft genoten. En 'dus' mogen wij ook nergens van genieten. Terwijl dit toch voor ons de tijd is om van het leven te genieten. Daar hebben wij gewoon recht op.

EVELINE

Ja, je hebt gelijk. Hij is niet meer om te genieten. Waren we maar het huis uit. Waren we maar getrouwd.

POKKELIJN

(achter het toneel klinkt een klap en een kreet: au!) Jou heb ik beet. Wat moet dat hier, schooier?

LEO

Precies. O, mijn god, daar zul je hem hebben! Kom mee, we moeten samen wat bedenken om die krent zo ver te krijgen dat hij ons laat gaan. Had jij maar een rijke vent om mee te trouwen.

EVELINE

Ja, had ik die maar.
(*beiden af*)

Scène 3

(*Pokkelijn trekt Flip Vlug aan een oor het toneel op.*)

POKKELIJN

Wat moet jij hier? De zaak bespioneren? Pottenkijken? Gluren bij de burens? Waar ze hun centen hebben verstopt, zeker? Hoe heet je? Waar kom je vandaan? Wie heeft je gestuurd? Wat was je daar aan het doen? Waarom zeg je niks? Waarom beken je niet gewoon? Waarom geef je geen antwoord? Nou? Nou? Nou?

VLUG

Omdat ik de kans niet krijg.

POKKELIJN

De kans niet krijg? Wat voor kans? Er is hier geen kans. Geen kansen om te gluren, geen kans om te jatten. Voor kansen moet je op de kermis zijn. Nou, hoe heet je?

VLUG

Au! Au!

POKKELIJN

Au au? Wat is dat voor naam? Hoe Lang is een Chinees? Gaan we lollig doen? Vooruit je naam, en vlug.

VLUG

Vlug! Vlug!

POKKELIJN

Ja dat zeg ik. Je bent niet vlug van begrip. Moet ik ieder woord eruit trekken?

VLUG

Zo heet ik. Au. Vlug, Flip Vlug.

(*Pokkelijn laat hem los.*)

POKKELIJN

Jij heet Vlug?

VLUG

Nee, zo heet mijn vader, nou goed. En ik heet Flip.

POKKELIJN

En wat doet Flip Vlug op het terrein van de heer Hays Pokkelijn?

VLUG

Niks.

POKKELIJK

Doe dat ergens anders.

VLUG

Goed, goed, ik ga al. (*loopt weg.*)

POKKELIJK

Hier komen, en vlug.

VLUG

Jeetje mina.

POKKELIJK

Waarom sta jij te niksen op *mijn* erf?

VLUG

Ik wachtte op uw zoon. Meneer.

POKKELIJK

Zijn vriendjes komen er bij mij niet in. Allemaal lapzwansen en geldverspillers.

VLUG

Er gaat toch niets boven echte gastvrijheid, vindt u niet?

POKKELIJK

Ophoepelen, wegwezen. Je wacht maar buiten de poort.

VLUG

Dank voor de hartelijke ontvangst. En nog een prettige voortzetting.
(*gaat weg*)

POKKELIJK

Hier komen jij, en vlug.

VLUG

Jeetje mina, ik krijg het heen en weer van die man.

POKKELIJK

Jij hebt me bestolen. Ik zie het aan je smoel.

VLUG

Met die rotkop ben ik geboren, meneer.

POKKELIJK

Ik ruik een dief op honderd meter. Geef op, vlug!

VLUG

Wat moet ik opgeven meneer: mijn betrekking, de neveninkomsten, de btw – u zegt het maar.

POKKELIJK

Wat je gejat hebt, vuile dief. Handen omhoog! Ik ga je fouilleren.

VLUG

(steekt zijn handen omhoog.) Gaan we cowboytje spelen? Gezellig.

POKKELIJN

Overall zakken. Zakken, zakken en nog eens zakken. Wat je daar niet in kwijt kunt.

VLUG

(wordt gekieteld) Hi, hi, hi, ha, ha. U maakt me aan het lachen. Ho, ho. U moet een geweldige komiek zijn. *(Pokkelijn gaat verbeteren door.Plotseling:)* Au!

POKKELIJN

Wat is dat voor bobbel in je broek?

VLUG

Dat zijn mijn kroonjuwelen, meneer.

POKKELIJN

Laat zien!

VLUG

Een komiek met onderbroekenlol. U bent ook nergens vies van, hè?

(Pokkelijn trekt zijn broek naar voren, tuurt naar beneden, steekt zijn arm erin.)

U mag ze wel lenen hoor, tegen rente. Deze zijn nog vers.

POKKELIJN

(wuijft met zijn hand de stank weg.)

Wat sta je hier nog? Wegwezen jij. Vort. Ingerukt mars. En vlug, Vlug.

VLUG

Ik vlieg al. Het genoeg was geheel aan mijn kant, meneer. *(Af)*

POKKELIJN

Het geteisem dat hier sinds de crisis rond scharrelt. Net nu ik die ton in contanten in huis heb. Als strontvliegen komen ze erop af. Eigenlijk moet ik dat geld beleggen. Mooi dat ik die investering nu net met een vette winst kon toucheren, maar de rente staat op dit moment veel te laag om het naar de bank te brengen. Die verrekte crisis. En die deal die ik op het oog heb, die is wel lucratief maar die komt nog niet van de grond. Daar zit ik dan maar mooi mee, met die ton. Kopzorgen krijg je er van. Want waar laat je een ton, zonder dat iemand er lucht van krijgt? In de kelder? In de tuin?

Scène 4

(Leo en Eveline zijn voorzichtig dichterbij gekomen.)

POKKELIJN

Staan jullie daar al lang?

EVELINE

Dag vader.

LEO

Goedemiddag vader. Mooie coniferen.

POKKELIJN

Stonden jullie daar al lang?

LEO
Waar?

EVELINE
Nee hoor, wij kwamen net aan lopen.

POKKELIJN
Dus jullie hebben niets gehoord?

LEO
Wat zouden wij gehoord moeten hebben?

POKKELIJN
Niks.

EVELINE
Nee niks hebben wij gehoord.

POKKELIJN
Dus ook niet dat ik het had over...

LEO
Over wat?

POKKELIJN
Over niks... over... de tuin.

EVELINE
De tuin?

POKKELIJN
Ja, over een ton in de tuin. Ik dacht een ton in de tuin, dat leek me wel wat. Zo'n houten ton, voor de regen, in de tuin. Wat denken jullie?

EVELINE
Zo'n regenton zet je toch onder de dakgoot?

LEO
Ik vind een ton in de tuin een geweldig idee vader.

POKKELIJN
Mooi. Nu ik jullie toch zie...

EVELINE
Wij wilden u graag even spreken, vader.

POKKELIJN
Kijk eens aan ik ook.

EVELINE
Over het huwelijk.

POKKELIJN
Over het huwelijk? Kijk eens aan, ik ook. Je dacht toch niet dat ik het had over een ton in

de tuin, zo van honderdduizend dukaten, hè Leo?

LEO

Nee, nee, nee, nee.

POKKELIJN

Dat zou me wat zijn, hè, honderdduizend piek in de tuin. Die zouden ons wel goed van pas komen, hè Leo?

LEO

Mwôh.

POKKELIJN

Stel je voor, honderdduizend. Daar kan je een paar leuke dingen van doen. Ik zou het wel weten. Maar ja da's fantasie hè? Die hebben we niet. Was het maar waar.

EVELINE

Vader, over dat trouwen...

POKKELIJN

Ja meisje, goed dat je het zegt. Je vader heeft er eens goed over na gedacht en ik denk dat het er maar eens van moet komen.

EVELINE

Echt waar?

POKKELIJN

Wees blij dat we zoveel geld niet hebben jongen. Dat trekt alleen maar dieven aan. Ze snijden tegenwoordig voor minder je hals door waar je bij staat. Wees maar blij dat wij niet rijk zijn.

LEO

Zo slecht zit vader er toch ook niet bij.

POKKELIJN

Dat denk jij maar jongen, omdat jij je vaders zuur verdiende geld over de balk smijt. Jij kent de waarde van het geld niet.

EVELINE

Vader...

LEO

Ik ken de waarde van het geld heel goed. Ik koop geen waardeloze rommel.

POKKELIJN

Nee, jij koopt iPhones en iPads en Levi en Lacoste en Rolex en Solex en Praha en Hola en Nikkie en Gucci.. Als er maar een náám op zit. En wie zal dat betalen?

LEO

Ik verdien zelf links en rechts ook wel eens wat.

POKKELIJN

Ja, in het casino zeker. Met die vriendjes van je.

LEO

In het casino, ja. Nou en?

(Pokkelijn ziet dat zijn dochter staat te gebaren richting Leo.)

POKKELIJN

Wat sta jij daar nou te seinen? Moet er een vliegtuig landen?

EVELINE

Dat huwelijk vader...

POKKELIJN

O ja. Je broer brengt me helemaal van mijn apropos. Wat dat idee om te trouwen betreft..

EVELINE

Ik had gedacht...

POKKELIJN

(bestraffend) Ik had gedacht...

EVELINE

Maar misschien gaan onze gevoelens toch een andere kant uit dan die van u, vader. Daar maakten wij ons een beetje zorgen over. Daarom hadden wij gedacht...

POKKELIJN

Maak daar hoeft jij je helemaal geen zorgen over te maken, kindje. Kijk, we leven tegenwoordig in 1670, de tijd van Lodewijk de Veertiende, van Molière en Lully. Parijs is de culturele hoofdstad van Europa! We leven hier niet in Leeuwarden. Tuurlijk komen er allerlei gevoelens naar boven als het gaat om de liefde. Daar is niets aan te doen, dat snap ik best. Ik ben niet achterlijk. Gevoelens zijn mooi en het hoort er bij. Het geeft kleur, en fleur aan het bestaan – al zijn ze meestal zo veranderlijk als het weer. Maar daar hoor je mij niet over. Maar trouwen, dat is andere koek. Dat doe je voor de rest van je leven. En in de rest van je leven kun je niet van de wind leven, en ook niet van de liefde. Dus daarvoor heb je ouders. Die hebben ervaring. Die weten waar Abraham de mosterd haalt. Die zorgen dat je geen kat in de zak koopt en dat je een verstandige keus maakt. Dat is nou een van de weinige dingen die die moslims ook goed begrepen hebben. Dat het huwelijk een verstandige keus vraagt die ook op de lange termijn een goede investering is. Begrijp je wel?

EVELINE

Ja vader.

POKKELIJN

Dankjewel. Nou, als jullie me nou even niet steeds onderbreken kan ik jullie vertellen wat ik in gedachten had, goed? Eens kijken, waar zal ik beginnen? O ja. Leo. Ken jij misschien ene Marianne?

LEO

Jawel. Ja. Ja.

POKKELIJN

En jij Eveline?

EVELINE

Ik heb wel van haar gehoord, ja. Via via.

POKKELIJN
Zeg eens eerlijk jongen, wat is jou indruk van haar?

LEO
Wel. Ze is erg aantr.. , erg charmant, erg..

POKKELIJN
Aantrekkelijk ook?

LEO
Zeer aantrekkelijk, zeer aantrekkelijk.

POKKELIJN
Maar toch niet alleen uiterlijk, hoop ik?

LEO
O nee, innerlijk nog veel meer. Ze is lief, zachtaardig, oprecht.

POKKELIJN
En intelligent?

LEO
Zeer intelligent. Ze is slim, belezen, welopgevoed, gewetensvol, stijlvol, met gevoel voor humor, en voor verhoudingen. En toch ook aardig, sympathiek, meelevend, invoelend en stijlvol.

POKKELIJN
Je hebt eigenlijk best een positieve indruk van haar.

LEO
Ongetwijfeld, zonder meer, absoluut.

POKKELIJN
Je denkt dat ze niet alleen haar man gelukkig kan maken, maar een aanwinst zou zijn voor de hele familie?

LEO
Ongetwijfeld, zonder meer, absoluut.

POKKELIJN
Ik zie maar een nadeel.

LEO
Ongetwijfeld... Nadeel?

POKKELIJN
Ze heeft geen geld. Haar familie is zo arm als een kerkrat.

LEO
Geld is niet alles als het gaat om het geluk in de rest van je leven vader.

POKKELIJN
Nou, dat moet je niet zeggen. We leven per slot van rekening in 1670. Dan mag je toch verwachten dat zo'n meisje iets van een bruidsschat inbrengt.

LEO

Daar is vast wel een mouw aan te passen, vader.

POKKELIJN

Nou goed. Ik ben erg blij dat jullie de positieve indruk die ik van dat meisje had delen, want dan kan ik jullie nu wel mededelen dat mijn besluit bij deze vast staat. Marianne en ik zullen zeer binnenkort in het huwelijk treden.

LEO

In het huwelijk treden?

EVELINE

Wie vader?

POKKELIJN

Ik, natuurlijk.

LEO

Met Marianne?

POKKELIJN

Met Marianne natuurlijk. Over wie anders hebben we het hier?

LEO

Ik word niet goed. Ik geloof dat ik even weg moet.

POKKELIJN

Neem een slok water. Of doe je hoofd tussen je knieën. (*Leo af*) Dat scheelt weer water. Wat heeft die ineens? Die knullen van tegenwoordig, watjes zijn het. Kan ik hem niet eens zeggen wie ik voor hem in gedachten had.

EVELINE

Wie had u dan voor hem in gedachten?

POKKELIJN

O, een of andere weduwe. Ziet er nog goed uit, hoor. Voor haar leeftijd. Ook niet veel geld, helaas. Maar Leo moet toch een keer leren om met weinig om te gaan. En over leren gesproken. Ze zeggen niets voor niets: je leert het beste paardrijden...

EVELINE

Op een ouwe merrie.

POKKELIJN

Precies. Nou kindje, dan zijn we nu aan jou toe.

EVELINE

Ik geloof dat ik ook niet goed wordt.

POKKELIJN

Je bent nieuwsgierig, dat begrijp ik best. Wel, ik heb voor jou een uitstekende partij gevonden.

EVELINE

Begint zijn naam met een E?

POKKELIJN
Nee. Met een A

EVELINE
Ah, ik word niet goed.

POKKELIJN
Het is een zeer gesoigneerde, zeer sympathieke en zeer kapitaalkrachtige heer uit Italië, de heer Armani.

EVELINE
Ik wil niet.

POKKELIJN
Hij ziet er puik uit voor zijn jaren, strak in het pak. Een beetje een buikje, misschien een pruikje, maar je zou hem amper vijftig geven, ook al loopt hij tegen de zestig.

EVELINE
Ik trouw niet.

POKKELIJN
Jij trouwt niet?

EVELINE
Niet met die Armani.

POKKELIJN
Jij trouwt met die Armani.

EVELINE
Niet.

POKKELIJN
Wel.

EVELINE
Met uw welnemen vader, ik trouw niet met die meneer.

POKKELIJN
Met uw welnemen, dochter, jij trouwt wel met die meneer.

EVELINE
Ik trouw niet met die vent, never nooit niet.

POKKELIJN
Jij trouwt wel met die vent. Vanavond.

EVELINE
Wat zegt u? Vanavond?

POKKELIJN
Vanavond, hier ter plekke. Alles is vastgesteld en geregeld. En wat zeg je dan? Dankjewel pappie.

EVELINE

U kunt me niet dwingen.

POKKELIJN

Ik kan je wel dwingen.

EVELINE

Ik maak me nog liever van kant.

POKKELIJN

Jij maakt je helemaal niet van kant. Jij trouwt. De brutaliteit. Heb je ooit een dochter zo tegen haar vader tekeer horen gaan?

EVELINE

Heb je ooit een vader gezien die het levensgeluk van zijn dochter zo vergooide?

POKKELIJN

Ik vergooi niks. De heer Armani is een uitstekende partij. Daar valt niets op aan te merken of op af te dingen. Ik heb mijn best voor jou gedaan en dat laat jij niet in het honderd lopen. Iedereen zal het met mij eens zijn dat een meisje als jij haar handen dicht mag knijpen met zo'n partij.

EVELINE

Iedereen zal het met mij eens zijn dat dit de slechtst denkbare beslissing is die een vader ooit heeft genomen.

POKKELIJN

O ja? Wedden dat ik gelijk heb? Wedden? Wat ben jij een dwarskop. (*hij ziet Evert*) Evert, kom hier. Laat hem maar eens zeggen of dit een verstandige keus is of niet.

EVELINE

Goed. Uitstekend.

POKKELIJN

Dus je legt je neer bij zijn uitspraak?

EVELINE

Ja, ik doe precies wat hij zegt.

Scène 5

POKKELIJN

Mooi. Evert, mijn dochter hier en ik hebben een klein verschil van mening. Ik vraag jou als mijn particulier secretaris om een geheel onafhankelijk, objectief oordeel te vellen over wie er gelijk heeft.

EVERT

U natuurlijk.

POKKELIJN

Moet je niet eerst weten waar het over gaat?

EVERT

Nee. Ik twijfel er niet of u heeft gelijk.

POKKELIJN

Luister nou even. Eveline hier wil trouwen en het huis uit. Ze wil een man die knap is, lief, sympathiek, verstandig en zorgzaam.

EVERT

Dat snap ik.

POKKELIJN

Ik heb stad en land afgezocht en ik heb precies zo'n man gevonden.

EVELINE

Van vijfentachtig.

POKKELIJN

Van nog geen vijfenzestig. En stinkrijk op de koop toe. Wat vind jij?

EVERT

Wat ik vind? Ja, poeh, ik vind... Laat ik voorop stellen dat ik vind dat u volkomen gelijk heeft.

EVELINE

Wat zeg je nou?

EVERT

Maar aan de andere kant heeft uw dochter natuurlijk wel een punt.

POKKELIJN

Hoezo? Hij is (*snel*) knap, sympathiek, verstandig, verzorgd, goed gekleed èn stinkrijk. En geen erfgenamen meer uit zijn eerste huwelijk. Dus: geen bruidsschat. Wat wil je nog meer?

EVERT

Jawel, dat is natuurlijk heel belangrijk. Maar je zou natuurlijk kunnen zeggen dat je natuurlijk ook rekening moet houden met haar gevoelens.

POKKELIJN

Maar zonder bruidsschat.

EVERT

Jawel, maar er zullen ook mensen zijn die zeggen: laten ze eerst naar elkaar toegroeien.

POKKELIJN

Maar zonder bruidsschat.

EVERT

Jawel, dat is natuurlijk heel belangrijk. Maar het gaat om een keus voor de rest van haar leven. Dat moet je wel goed overwegen.

POKKELIJN

Maar zonder bruidsschat.

EVERT

Natuurlijk. Dat is zonder meer de bottom line. Daar valt niets tegen in te brengen. Hoewel er mensen zijn die beweren dat een al te groot leeftijdsverschil meestal funest is.

POKKELIJN

Maar zonder bruidsschat.

EVERT

Zeker, dat spreekt. Zonder bruidsschat. Op de keper beschouwd is dat het enige dat echt telt.

POKKELIJN

Precies. Eveline je hoort het. Hoor ik daar nou een hond? Ik moet hier geen honden die lopen te snuffelen in mijn tuin. Moment, ik ben zo terug. *(af)*

EVELINE

Wat bezielt jou? Hoe kun je nou zo met hem meelullen?

EVERT

Ik moet wel. Het is de enige manier. Als je niet met hem meelult heb je het meteen verbruid en dan kun je het wel schudden. Dat is tactiek. Sommige mensen zijn nu eenmaal zo. Die verdragen geen enkele tegenspraak. Die kun je alleen krijgen waar je ze hebben wilt door net zo lang met ze mee te lullen tot ze uiteindelijk jou kant op komen. Doe alsof je het volkomen met ze eens bent en dan heb je een kansje dat ze vroeg of laat in jouw richting bewegen.

EVELINE

Maar dat huwelijk dan? Vanavond!

EVERT

Daar vinden we wel wat op. Zeg dat je ziek bent!

EVELINE

En als hij er dan een dokter bij haalt?

EVERT

Dan verzin je iets idiots. Dat je pijn aan je haren hebt.

EVELINE

Daar heb je 'm.

EVERT

We moeten tijd zien te winnen. Desnoods gaan we er samen vandoor.

POKKELIJN

Daar was ik weer. Loos alarm gelukkig.

EVERT

Een verstandige dochter legt zich neer bij het oordeel van een nog verstandiger vader. Helemaal als er geen bruidsschat betaald hoeft te worden. Zo'n buitenkans kan je niet laten lopen.

POKKELIJN

Dat is een kerel naar mijn hart. Wat een mazzel dat ik jou in dienst heb. Eveline, voortaan doe jij precies wat Evert zegt. Begrepen?

(Eveline boos af.)

Eveline!!

EVERT

Laat u haar maar aan mij over meneer. Ik krijg haar wel weer in de teugels.

POKKELIJN

Verwen haar maar een beetje, dan draait ze wel bij. Ik moet nog een paar dingen regelen. Zaken.

EVERT

U kunt op mij rekenen meneer.

(Jan, Piet, Klaas en Klaske verplaatsen de coniferen weer. Klaske geeft aanwijzingen.)

JAN

Zeg, wat is eigenlijk een bruidsschat?

PIET

Weet jij niet wat een bruidsschat is? Dan moet je toch eens naar Afghanistan, of die kant op.

KLAAS

Ja, of die kant op.

KLASKE

Een man verdient de kost en is de baas. Een vrouw werpt, als je geluk hebt, nageslacht, maar verder heb je er eigenlijk niks aan. Dus als jij als vader je dochter kwijt wil, moet je er normaliter geld op toeleggen. Zodat het jonge stel voor zichzelf kan beginnen.

JAN

Dus een bruidsschat is een bruid met geld toe?

KLASKE

Ja, het huwelijk is gewoon een economisch contract. Liefde dat is luxe voor later.

PIET

Altijd nog beter dan die nulcontracten die wij hebben.

KLAAS

Zeker weten beter.

SJAAK

(vanuit de deuropening)

Mannen, Ik heb hier nog een klusje voor de kringloopwinkel.

KLASKE

Als het maar wat schuift, meneer.

KLAAS

Als het maar schuift.

(af)

TWEEDE BEDRIJF

Scène 1

(Vlug heeft de oproepkrachten vanaf de poort begluurt. Als Leo opkomt komt hij eindelijk te voorschijn.)

LEO

Waar zat je nou? Ik loop je al uren te zoeken.

VLUG

Uw vader heeft me eruit gegooid. Ik moest buiten de poort wachten. Wat een kruis, die man. Is hij er nog?

LEO

Laten we het niet over mijn vader hebben, ja? Hoe staat het met die lening? Ben je iets wijzer geworden? Ik heb nog meer haast dan gisteren, want ik heb er een concurrent bij. Je gelooft je oren niet: mijn vader!

VLUG

Uw vader!?

LEO

Ik wil het niet over hem hebben, ja?

VLUG

Uw ouwe heer verliefd?

LEO

Ik wil het er niet over hebben, ja? Ik had al moeite genoeg om niet te ontploffen toen hij het vertelde. Hij wil met haar trouwen, kan je het je voorstellen?

VLUG

Die ouwe, stiekeme, vieze, geile bok! Dat knibbelt en knabbelt aan de groene blaadjes waar jij niet niet bij kunt komen.

LEO

IK ZEI LATEN WE HET NIET MEER OVER HEM HEBBEN, JA?

VLUG

Sorry. Je begon er zelf over.

LEO

Ja, omdat het mij bij de gedachte alleen al zwart voor de ogen wordt.

VLUG

Kan ik me goed voorstellen. Als je daar aan denkt... Hoe die ouwe snoept straks met krukken en pompjes en pillen de vlag ten top hijst om ten strijde te trekken in de treurigste en traagste slag die ooit op het veld der lusten is gestreden, nou dan heb je gegeten en gedronken.

LEO

Alsjeblieft Vlug – laten-we-het-er-niet-meer-over-hebben.

VLUG

Goed. Prima. *(pauze)*. Lekker weer vandaag. Trekt een beetje vochtig op.

LEO

(traag) Vlug. Ter zake. Kan ik geld lenen?

VLUG

Wat niet kan. Om met de bijsluiter te beginnen: geld lenen kost geld. En er is niks duurder dan geld, dat kan ik u wel vertellen. Geld kost duur en is veel. Of andersom, maar dat komt op hetzelfde neer.

LEO

Kan ik lenen, ja of nee?

VLUG

Geen probleem, volgens de bemiddelaar die ik gevonden heb. Hier is z'n kaartje.

(Op de achtergrond dragen Jan, Piet, Klaas en Klaske, de later in Bijlage 2 genoemde spullen naar buiten. Ze worden niet opgemerkt door Leo en Flip Vlug.)

LEO

'Diederik Dagwaarde. Financieel makelaar en taxateur.' Dure meneer, zeker?

VLUG

Valt mee, hij vraagt maar 5% provisie op de rente.

LEO

Dan zal de rente wel heel hoog zijn.

VLUG

Valt mee. De rente op de hoofdsom bedraagt 7% over een looptijd van een jaar.

LEO

Over vijftienduizend dukaten? Dat valt inderdaad mee. Wie is het? Heeft die bemiddelaar je aan hem voorgesteld?

VLUG

Wat dacht je, dat gaat zo maar niet. Die man is nog veel banger dan u om zich bekend te maken. Je hebt geen idee hoe geheimzinnig dat er aan toe gaat. Als jij akkoord gaat, wordt er een afspraak gemaakt op een onbekende locatie, waar jij aan lener moet uitleggen hoe je borg denkt te staan voor het bedrag en dan wordt het contract ter plekke getekend en het geld in een koffertje overhandigd. Precies als in de film.

LEO

Ik ben de zoon van Hays Pokkelijn, die naam moet voldoende garantie geven.

VLUG

Dat dacht ik ook.

LEO

Nou laten we het dan maar doen. Wanneer kan ik het geld halen?

VLUG

Er zijn echter nog wel enkele aanvullende voorwaarden door lener gesteld. Misschien goed dat we die nog even doornemen?

LEO
O. Oké.

VLUG

Ik lees even voor. “Aangezien geldverstrekker genoemd onder lid 1, sub b. genoodzaakt is de gevraagde som geld te supplementeren uit een emissie van participatiekapitaal van niet nader genoemde derden, is lener, genoemd onder lid 1 sub a., verplicht de verschuldigde maandelijkse rentesom van 5,1 % te augmenteren met de kosten die voortvloeien uit de emissie van de niet nader genoemde derden, zijnde 32,2 %.”

LEO

Wat? Dat is samen meer dan 37%. Wat een haai!

VLUG

Ik zei het al: voor wie het niet heeft is geld onbetaalbaar.

LEO

Ik sta met mijn rug tegen de muur. Ik moet dat geld hebben. Hij heeft me gewoon in de tang. Dat is dan maar zo. Ik teken.

VLUG

Niet zo vlug. Er is nòg een aanvullende voorwaarde.

LEO

Nog een?

VLUG

“Van de overeengekomen somma van vijftienduizend dukaten zal twee derde, te weten tienduizend dukaten, onmiddellijk bij het overeenkomen van de notariële akte in baar geld aan lener ter hand worden gesteld.”

LEO

Tweederde?

VLUG

“Een derde van de waarde van de overeengekomen hoofdsom ad vijfduizend dukaten zal onmiddellijk bij het tekenen van de notariële akte ter hand worden gesteld in natura, te weten in roerende goederen.”

LEO

Natura? Roerende goederen? Wat is dit?

VLUG

“Zie de gespecificeerde lijst in bijlage 2.” Even zien. Hier heb ik het.

“Bijlage 2. Een hemelbed met vier gedraaide poten en twee licht doorgelegen matrassen. Twee tafellakens waarvan één van damast en de ander niet. Een antieke lampetkan uit de tijd van Molière met slechts één barst. Een wandtapijt, voorstellende een pornografisch herderstafereel uit de klassieke oudheid (nooit aan zonlicht blootgesteld!). Zes kroonluchters met kristallen kroonsteentjes, made in China.”

Kroonsteentjes...?

“Verder een bureau, een crapaud, een lits-jumeaux, een plumeau en **nog** een po.”

Hè..? O, ‘nog een **po**.’

“Verder een dressoir, een boudoir, een abattoir, een urinoir en een trottoir – allemaal zeer kunstig nagemaakt met luciferhoutjes. Plus een magnifieke 78-toerenplaat met 'Parlez moi

d'amour', helemaal gepolitoerd en ingelegd met paarlemoer. Verder een complete kerststal, waarvan alleen koning Balthazar een tikkeltje beschadigd is (hoofd is eraf).”

LEO

Wat moet ik met die troep?

VLUG

Wacht even. We zijn er bijna.

“Een verjaardagskalender (*slaat bladzijde om*) van de Chinees. Een prachtig schilderij van een zigeunermeisje met twee tranen. En een met twee sproeten. En een met twee borsten. Plus de scheurkalender van verleden jaar, waar meer als de helft van de blaadjes nog op zit. En tenslotte: Een coupon van de Kruidvat voor een gratis verwenweekend voor twee personen bij inlevering van veertien spaarkaarten en honderd euro per persoon bijbetaling. Inclusief veertien spaarkaarten van de Kruidvat, waarvan één zo goed als vol.”

LEO

Dit is toch om stapel krankzinnig van te worden? Wat een ploert, wat een woekeraar, wat een afperser. Behalve een absurd hoge rente, splitst die me ook nog zijn complete rommelzolder in de maag. Als ik die rotzooi op Markplaats.nl ga verkopen krijg ik er nog geen kwart voor van wat hij rekent.

VLUG

Je hoeft het niet te doen.

LEO

Ik kan niet anders. Ik moet dat geld hebben. Het is pure chantage. En dat alleen omdat ik een vader heb die te gierig is om zijn teennagels te knippen.

VLUG

Ik heb met je te doen. Ik zal me persoonlijk nooit inlaten met zaakjes die door de wet verboden zijn – de kans dat je gesnapt wordt is mij te groot – maar die man vraagt er om om hem een loer te draaien.

LEO

Flip, je wordt bedankt. Ga nu maar gauw voor mijn vader terug komt.

(Vlug geeft hem een hand en hij wil weg.)

VLUG

Jeetje mina, daar zul je 'm net hebben. Vlug, hij hoeft mij hier niet te zien.

(Hij verschuilt zich achter de rug van Leo.)

Scène 2

DAGWAARDE

Het gaat om een jongeman uit de betere stand, die dringend geld nodig heeft voor zaken. Hij zal uw condities wel moeten accepteren.

POKKELIJN

Maar weet u zeker dat ik geen risico loop, meneer Dagwaarde? Weet u hoe hij heet? Komt hij uit een familie met geld?

DAGWAARDE

Ik ken hem niet persoonlijk, maar de tussenpersoon met wie ik in contact sta beweert dat hij uit een zeer welgestelde familie is, waarvan de moeder onlangs is overleden en dat de vader er, volgens hem, dusdanig aan toe is dat hij alleen nog zijn euthanasie verklaring behoeft te tekenen.

POKKELIJN

Dat is mooi. Wij moeten onze naasten de helpende hand toesteken waar wij kunnen.

VLUG

Dat is 'm. Dagwaarde, daar!

LEO

Jij hebt mij toch niet verraden hè?

DAGWAARDE

Maar kijk eens aan, meneer Vlug. Dat is snel! (*tegen Pokkelijn*) Ik had uw naam en adres niet genoemd meneer. Dit is puur toeval. Mag ik u voorstellen: de heer Vlug, de contactpersoon van de lener. U weet wel, die persoon die verwacht dat zijn vader ieder moment het tijdige met het eeuwige kan verwisselen. Dan bent u vast de genoemde lener? Aangenaam. Wel, nu we hier toch zijn mogen we wel spreken van een uiterst gelukkige samenloop van omstandigheden, nietwaar. Zullen we dan maar direct ter zake komen?

POKKELIJN

Nou zie ik met wat voor smerige zaakjes jij je inlaat. Schoft dat je er bent.

DAGWAARDE

Pardon?

LEO

Nou zie ik met voor smerige handeltjes jij aan je zogenaamde zuurverdiende centen komt. Vuile woekeraar.

(Vlug maakt zich uit de voeten)

POKKELIJN

Wil je je vader ruïneren door het aangaan van dergelijke leningen?

LEO

Wil jij je zoon ruïneren door het verstrekken van dergelijke leningen?

DAGWAARDE

Heren, heren...

POKKELIJN

Ik zou jou onder toezicht moeten laten stellen.

LEO

Ze zouden jou moeten opsluiten.

DAGWAARDE

Heren, heren....

POKKELIJN

Ik ontferf je.

LEO
Ik veracht u.

DIEDERIK
Heren, heren... Dit gaat mij niet aan. Goedemiddag. (*Maakt zich uit de voeten.*)

POKKELIJN
Jij verkwist het geld waarvoor je ouders hebben moeten sappelen. Alles smijt jij over de balk waar zij met bloed zweet en tranen voor gewerkt hebben. Jij bent een schandvlek op de nagedachtenis van je moeder.

LEO
U bent een schandvlek op de naam Pokkelijn. U perst mensen af, zuigt ze uit. U profiteert van de ellende van arme sloebers. Alleen maar om uw zucht naar meer, meer, meer te bevredigen.

POKKELIJN
Uit mijn ogen ellendeling!

LEO
Graag, afperser.

POKKELIJN
Verdwij! Of ik bega een ongeluk.

LEO
Ik ga al, stuk ongeluk.

POKKELIJN
(*Hijgt na*) Goed. Het is goed dat dit gebeurd is. Heel goed. Nu weet ik tenminste waar hij mee bezig is. Ik had mijn ogen beter open moeten houden.

Scène 3

MADAME JARRETELLE
Ahum. Monsieur Poquelin?

POKKELIJN
O, daar bent u. Neem me niet kwalijk. Ik moet even heel nodig... Ik ben zo terug, moment (*Af*)

VLUG
(*volgt Pokkelijn een eindje*) Zo. Aha. Dus. Ja, ja. Op die fiets.

MADAME JARRETELLE
Wie hebben we daar? Flip Vlug. Aan het sneuven?

VLUG
Nee maar, Kaatje Koppelaar.

MADAME JARRETELLE
Mijn naam is tegenwoordig Madame Jarretelle, ook voor jou Flip. Van datingbureau Jarretelle Pour Lui et Pour Elle.

VLUG

Dat is nog eens wat anders dan een hoerenkot.

MADAME JARRETELLE

Ik heb me ge-upgrade. Tegenwoordig zit ik in escort en erotisch advies en bemiddeling. Ik ben makelaar in geluk. Ik maak me nuttig voor de mensheid.

VLUG

Zo. En schuift die sociale hulpverlening nog wat?

MADAME JARRETELLE

Ik mag niet klagen.

VLUG

Maar je dacht toch niet dat hier wat te halen viel?

MADAME JARRETELLE

Waarom niet? Meneer wil wat. Ik heb wat. Wie wat wil betaalt wel.

VLUG

Hij en betalen. Ik waarschuw je maar vast: geld is hier niet te halen.

MADAME JARRETELLE

Aan jouw toverstokje mag misschien nog wat stroop zitten, knul, maar die van hem heeft glijmiddel nodig. Dat schuift altijd.

VLUG

Dan ken jij Haye Pokkelijn niet. Die geeft je nog geen hand, uit angst dat hij hem niet terug krijgt. Betalingsverkeer is hier zuiver eenrichtingsverkeer. Hij zal je o, zo dankbaar zijn voor je diensten, maar onkostenvergoedingen worden uitgesteld tot een volgend leven.

MADAME JARRETELLE

Dan ken jij mij niet. Ik weet hoe je mannen uit moet melken. Ik ken hun gevoelige plekjes en als ik die kietel komt er vanzelf een lek in hun portemonnaie.

VLUG

Zijn enige gevoelige plek is het idee dat hij geld moet afstaan dat van hem is. Voor de rest is hij even gevoelig als een blok beton. Maar goed, sterkte met kietelen Kaatje, ik ben weg, want ik ben nog minder populair hier dan een rekening. (Af)

MADAME JARRETELLE

Kom je m'n schoorsteentje nog eens vegen, Flip?
(*alleen*) Die kan van mij nog wat leren.

Scène 4

POKKELIJN

(*knoopt het touw van zijn broek dicht.*)

Hè, hè. Dat is er uit. Soms moet je een veer laten.

MADAME JARRETELLE

Neen me niet kwalijk, jongeman. Maar ik had een afspraak met de heer Pokkelijn senior.

POKKELIJN

Pardon?

MADAME JARRETELLE

Ja, met de baas zelf. Heeft u hem niet gezien?

POKKELIJN

Ik ben de baas zelf.

MADAME JARRETELLE

Dat meent u niet.

POKKELIJN

Van top tot teen.

MADAME JARRETELLE

Serieus? Hoe is het mogelijk? Ik had u niet herkend. U ziet er ook zo jong uit, zo levendig, en fris en fruitig.

POKKELIJN

Meent u dat? Ik loop anders toch al tegen de zestig, hoor. Zeventig eigenlijk.

MADAME JARRETELLE

Hoe is het mogelijk. Ik zou u nog geen veertig geven. U bent gewoon een medisch wonder. Wat een afgetraind lijf, wat een teint, wat een soepelheid, waar doet u het van?

POKKELIJN

Ik ben een bescheiden eter.

MADAME JARRETELLE

U bent helemaal bescheiden. Daar vallen vrouwen op, wist u dat? Van die mannelijke mannen, met een krachtige uitstraling, die toch niet lopen op te scheppen en te paraderen met hun lijf, zoals veel van die jonge broekjes van tegenwoordig. Mannen waar een natuurlijke rust en autoriteit van uit gaan. U heeft dat allemaal.

POKKELIJN

Gôh, dat wist ik niet.

MADAME JARRETELLE

Daarom werkt het ook. Vrouwen voelen dat instinctmatig. Die zijn niet op zoek naar zo'n jong haantje, zo'n opscheppertje die alleen zijn jongeheer achterna loopt. De willen zich alleen volledig geven aan een echte man, een man die hen beschermt, die warmte geeft, zekerheid, nageslacht. Poseert u wel eens?

POKKELIJN

Nee.

MADAME JARRETELLE

Laat eens zien. Ja, vooral en profile heeft u een bijna klassieke uitstraling. Zelf kunt u dat natuurlijk niet zien in de spiegel, maar ik zie het wel en ik kan het weten. Die ferme kaaklijn, die scherpe neus, die vastberaden maar toch sensuele lippen, die mannelijke adamsappel, dat licht welvende buikje dat getuigt van levenswil en 'joie de vivre'....

POKKELIJN

Dat is mooi om te horen, dankuwel. Maar nu even ter zake. Hoe staat het met onze... zaak. Wordt het nog wat?

MADAME JARRETELLE

Wordt het nog wat? Bij bureau Jarretelle Pour Lui et Pour Elle garanderen wij een 100% slagingskans. Als ik mij ergens voor inzet, dan weet ik dat ik slaag. Daarom durf ik mijn klanten met een gerust hart om een aanbetaling te vragen...

POKKELIJN

O zo. Is de zaak dan al rond?

MADAME JARRETELLE

Kijk. Marianne is natuurlijk nog minderjarig. En hoewel ze in 1670 niet moeilijk deden over seks met minderjarigen, moet je toch rekening houden met ouderlijk gezag en zo.

POKKELIJN

Tuurlijk. Ouderlijk gezag is heel belangrijk. Maar is het rond?

MADAME JARRETELLE

Dus heb ik kosten noch moeite, vooral kosten, gespaard om met de moeder van het meisje tot een vergelijk te komen.

POKKELIJN

En?

MADAME JARRETELLE

En dat is buitengewoon goed geslaagd. Ik heb haar verteld wat er door u heen gaat als u haar dochter op straat ziet lopen, wat voor man u bent, over uw positie in de wereld, enzovoort. En toen ging ze akkoord.

POKKELIJN

Mooi. Dus de akte kan getekend? Kan dat vanavond?

MADAME JARRETELLE

Dat kan.

POKKELIJN

Ik ben toch gedwongen om die meneer Armani vanavond op een etentje te trakteren in verband met de verloving van mijn dochter...

MADAME JARRETELLE

Had u de factuur voor die bemiddeling al voldaan...?

POKKELIJN

... dus dan ik voor hetzelfde geld meteen mijn verloving met Marianne wel bekend maken.

MADAME JARRETELLE

Ik heb het meisje wel beloofd dat ze eerst met uw dochter naar de kermis mag. U snapt: jonge meiden... Straks zijn ze getrouwd en dan kan het niet meer. Ik neem aan dat ze daar in uw rijtuig naar toe kunnen worden gebracht? Het is per slot 1670.

POKKELIJN

O. Nou dat moet dan maar. Maar nu even wat anders...

MADAME JARRETELLE

Die aanbetaling...

POKKELIJN

De aanbetaling van de bruidsschat, ja. Heeft u het daar nog met haar moeder over gehad? We leven per slot van rekening in 1670, zoals u al zei, en dan gaat het toch niet aan dat een meisje wordt uitgehuwelijkt, zonder enige bruidsschat. Ze zal toch een beetje over de brug moeten komen.

MADAME JARRETELLE

Jawel. Daar hebben we over gesproken. U weet dat de moeder zonder middelen zit. Maar na veel wikken en wegen zijn we tot de conclusie gekomen dat het meisje op termijn een bruidsschat van tienduizend dukaten in kan brengen.

POKKELIJN

Tienduizend? Dat valt me niet eens tegen.

MADAME JARRETELLE

Kijk. Hoewel het kind van goede komaf is, is ze toch altijd uiterst sober grootgebracht. Geen cola of breezers, geen tussendoortjes, afhaal pizzeria, dure vruchtendrankjes of andere liflafjes. Gewoon water en brood en af en toe een biologisch blaadje sla. Dat scheelt alleen op jaarbasis al twee en een halfduizend. Uitgaan: hoeft voor haar niet. Dat is drieduizend op jaarbasis. Kleren: alleen van de Kringloop en dan zelf herstellen. Is veel creatiever en scheelt op jaarbasis anderhalfduizend. Maakt samen al zeventuizend. Tel daar nog bij op dat ze niets aan electronica uitgeven, geen mobieltjes, laptops, enzovoort – want dat had je niet anno 1670 niet, niet? Als ik dat voorzichtig op drieduizend schat, dan zit je op minstens tienduizend en dat dan per jaar hè?

POKKELIJN

Maar dat geld zie ik toch niet? Dat heb ik toch niet in mijn handen?

MADAME JARRETELLE

Maar dat ziet u straks wel op uw rekening terug. Dat scheelt minstens drie nullen voor de komma, per jaar! U wordt slapend rijk, als u dat al niet was.

POKKELIJN

Ik ben niet rijk en ik slaap ook niet.

MADAME JARRETELLE

U wordt er toch beter van. Het enig wat u hoeft te doen is even die factuur en die aanbetaling...

POKKELIJN

Ja, ja, ja. Alleen over een ding maak ik me toch nog wel een beetje zorgen.

MADAME JARRETELLE

Ik over twee, dus dan valt een wel mee.

POKKELIJN

Ze is toch wel een beetje aan de jonge kant. Met mijn vrouw zaliger scheelde ik ook tien jaar, maar dit is... hoeveel?

MADAME JARRETELLE

Dat zijn toch allemaal vooroordelen. Je bent net zo oud als je je voelt.

POKKELIJN

Maar zij dan? Willen die jonge dingen niet liever met leeftijdgenootjes...?

MADAME JARRETELLE

Zij niet. Wat moet zo'n kind met zo'n onervaren melkmuil? Ik heb haar eens bekeken en ik weet wel zeker dat zij juist valt op een rijpe, oudere man. Een uitgebalanceerde man, met een zeker geestelijk overwicht, zeg maar gerust een vaderfiguur.

POKKELIJN

Een vaderfiguur? Ja, dat heb ik wel.

MADAME JARRETELLE

Als u die rekeningen nu even voldoet, dan zorg ik dat vanavond alles in kannen en kruiken komt.

POKKELIJN

Goed. Ik zal zorgen dat de koets wordt ingespannen en het eten klaar staat. Tot vanavond.

MADAME JARRETELLE

Vergeet u dan niet die rekeningen?

POKKELIJN

Nee, nee. Hoe laat is het? Ah, mijn boekhouder is net naar huis. Weekend, hè. Maar ik zal er voor zorgen dat het volgende week in behandeling wordt genomen. Tot vanavond dan. Ik moet nu dringend weg. *(af)*

MADAME JARRETELLE

Aargh! Grrr. Dit is om je eigen hoed op te vreten. Wat een verschrikkelijke, miezerige, uitgedroogde, uitgekookte krentenkakker. Bah!

(Ze beent driftig weg.)

DERDE BEDRIJF

Scène 1

(Achter een rij coniferen probeert Pokkelijn kreunend zijn behoefte te doen. Onder leiding van Sjaak de Kok zijn Jan, Piet en Klaas bezig met het binnen sjouwen van een grote eettafel, stoelen en eetgerei. Dan geeft Sjaak aanwijzingen om de coniferen te verplaatsen. Evert, Eveline en Leo staan voor op het toneel, alle drie somber.)

EVERT

De avond is gevallen.

LEO

Het feest kan beginnen.

EVELINE

Feest? Zeg maar begrafenis.

LEO

Mijn zuster wordt de gevangene van een ouwe bok.

EVELINE

Mijn broer moet toezien hoe zijn geliefde wordt uitgehuwelijkt...

LEO

.. aan een andere ouwe bok.

EVERT

We moeten de moed niet verliezen.

EVELINE

(huilend) We moeten de moed niet verliezen.

LEO

We hebben de moed al verloren.

(Ondertussen is Pokkelijn zichtbaar geworden. Hij zit op een w.c.-pot het Financieel Dagblad te lezen. Nadat er met een harde tik iets in pot is gevallen, vouwt hij de krant dicht en trekt door.)

POKKELIJN

Allemaal verzamelen graag. O, daar zijn jullie. Wel dat valt een keer niet tegen. Als iedereen nu precies doet wat ik zeg, dan wordt het vanavond een feestelijke avond. Een feest zoals we dat sinds de dood van moeder niet meer gehad hebben. Laten we de harde woorden die gevallen zijn nu maar even vergeten, dan wordt het toch nog gezellig. Dat geldt ook voor jou zoon. Ik ben bereid als vader om te vergeten wat er is voorgevallen, mits jij je weet te gedragen.

LEO

Maar natuurlijk vader. Alles is vergeten.

POKKELIJN

Nou, daar ben ik blij om. Wat fijn dat het toch nog goed komt, en dat we allemaal blij zijn. Daarvoor ben ik jullie oprecht dankbaar.

(iedereen kijkt treurig naar de grond.) En dan krijgen jullie er ook nog een leuke stiefmoeder bij, voor het zelfde geld. Is dat mooi, of niet?

LEO

Ja vader, die is zeker mooi. Heel mooi.

POKKELIJN

En jij Eveline? Ben je ook blij?

(Eveline is in tranen, schudt min of meer nee, maar door een duwtje van Evert, knikt haar hoofd van ja.)

Mooi. Ik ben blij dat we allemaal blij zijn. Dan volgen hier de instructies. Evert, heb jij dat stopding bij je voor de oproepkrachten?

EVERT

Jawel meneer. Ik klok precies wie wat wanneer doet en dat krijgen Jan, Piet en Klaas, plus Klaske dat volgende maand betaald.

POKKELIJN

Betaald?

EVERT

Uitgekeerd. Maar alleen voor wat ze doen.

POKKELIJN

Juist. Zodra ze even niets te doen hebben – of niet meer bewegen – dan druk jij de knop in en die tijd krijgen ze niet...eh... hoe heet dat?

EVERT

Uitgekeerd.

POKKELIJN

Juist. Dan nu de voorbereidingen voor ons feestelijke feest. Eerst de tafel en de stoelen.

EVERT

Die staan al meneer.

POKKELIJN

Mooi. Daar had ik nog geen opdracht voor gegeven. Dus dat reken je niet mee. Dan het tafeldekken. Jan. Jij dekt de tafel.

JAN

(zijn collega's doen 'sst' maar het is al te laat.)

Is al gebeurd, meneer

POKKELIJN

(Tot Evert)

Noteer, idem dito. Dan het schoonmaken. Piet. Pak een doek en wrijf alles schoon. Maar niet te hard, want anders slijt het teveel. Klaas, jij vervangt die kleine bordjes door kleinere. Anders overeten de mensen zich maar en dan krijgen we obesitas. Dat moeten we niet willen. En kleine glazen, natuurlijk. Klaske, jij schenkt straks de glazen vol.

KLASKE

Vol, meneer?

POKKELIJN

Nee natuurlijk niet vol. Bijna half vol. Hoe minder je erin doet, hoe chiquer het staat.

SJAAK

'Ober, mijn bord is nat.' 'Dat is uw soep meneer.'

POKKELIJN

Wat zei Sjaak?

SJAAK

Of ik ook soep moet make, meneer?

POKKELIJN

Vooruit. Laten we eens uitpakken. Kijk maar of je iets in de tuin vindt waar je soep van kunt trekken.

SJAAK

Dat zal dan wel coniferen soep worden.

POKKELIJN

Bijvoorbeeld. En wat voor toetje?

SJAAK

Ik had gedacht tussendoor ook nog wat. Een echt diner heeft vijf gangen.

POKKELIJN

Vijf? Is dat nodig?

SJAAK

Na de consommé: de crudité. Ik dacht iets van carpaccio op een bedje van eendenborst. Dan een eenvoudig visschoteltje met pijlstaartrog en krab op een bedje van zalmousse en kaviaar. Vervolgens damhertentournedos, afgemaakt met de kogel en cranberrysaus, op een bedje van gepocheerde duiveneieren. Gelardeerd met prinsessenboontjes op een bedje van Parijse aardappeltjes. En als toetje een Dame Blanche, met Turks Fruit op een bedje van verse dadels. En ter afsluiting koffie met cognac, armagnac of cointreau op een bedje van...

POKKELIJN

Wil je de mensen soms dood hebben? Wat moet dat allemaal wel niet kosten?

SJAAK.

Met tweehonderd dukaten kom ik een heel eind.

POKKELIJN

Tweehonderd. Ik word niet goed.

EVERT

Voor dat geld kan iedereen wel voor chef kok spelen, Sjaak. De kunst is om gezond en voedzaam te koken voor zo weinig mogelijk geld. U zou het als een uitdaging moeten zien om met de helft van dat bedrag rond te komen.

POKKELIJN

De helft...?

EVERT

Wat zeg ik? Een kwart van dat bedrag...

POKKELIJN
Een kwart...?

EVERT
Zelfs met een tiende kun je de gasten nog wel iets lekkers voor zetten.

SJAAK
Dat moet meneer mij maar eens uitleggen, hoe je dat doet. Want voor dat geld kan ik niet meer doen dan kroketten bij de Febo uit de muur trekken.

EVERT
Wees creatief. Gebruik lokale producten, niet al die exotische rommel.

POKKELIJN
Juist.

EVERT
Serveer kleine porties. Gezond eten hoeft niet veel te zijn. En dus niet duur.

POKKELIJN
Juist.

EVERT
De oude Romeinen zeiden het al: de mensch moet eten om te leven en niet leven om te eten.

POKKELIJN
Juist. Die moet ik noteren. Die ga ik inlijsten en boven de koelkast hangen. Hoe ging die? Een mens moet leven om te eten en niet eten om te leven.

EVERT
Andersom meneer. Een mens moet eten om te leven en niet leven om te eten.

POKKELIJN
Dat zei ik toch?

EVERT
Nee, u zei: een mens moet leven om te eten en niet eten om te leven

SJAAK
Maar je moet toch eten om te leven, dat zei je net zelf.

EVERT
Nee, dat zei ik niet.

SJAAK
Jawel, jij zei: de mensch moet eten om te leven. En niet leven om te eten.

EVERT
Ja, maar meneer zei: een mens moet leven om te eten en niet eten om te leven.

SJAAK
Nou zie je wel: dus je moet wèl eten om te leven.

EVERT

Jawel, maar je moet niet leven om te eten.

LEO

Nou, het is mij om het even.

EVELINE

Mag ik naar mijn kamer?

POKKELIJN

Hoe dan ook, het is een belangrijk spreuk. En jij zou 'm uit je hoofd moeten leren Sjaak, want jij bent geneigd die twee voortdurende door elkaar te halen.

SJAAK

Wat haal ik dan door elkaar?

POKKELIJN

Dat je... moet.. eten... Nou ja, dat doet er nu niet toe! Daar gaat het nu niet om. Hè, altijd die tegenspraak, altijd in de contramine.

SJAAK

Ik sprak u niet tegen.

POKKELIJN

Zie je wel. Nu doe je het weer.

EVERT

Je moet positief denken, Sjaak. Uitgaan van de mogelijkheden en niet van de moeilijkheden.

POKKELIJN

Juist! Deze jongen heeft het begrepen. Die moet ik ook noteren. Is die ook van de oude Romeinen?

EVERT

Vast meneer.

SJAAK

(*zacht*) Slijmbal.

POKKELIJN

Dus wat het eten betreft: serveer iets eenvoudigs, iets dat flink uitzet en een beetje zwaar op de maag ligt en niet al te duur is.

EVERT

Aardappelpuree, hutspot, potstro.

POKKELIJN

Juist. Vraag het maar aan Evert. Die weet alles, dus je doet precies wat hij zegt.

EVELINE

Mag ik nu naar mijn kamer?

POKKELIJN

Dan het uitje naar de kermis. We halen speciaal voor Marianne en voor jou de paarden van

stal en die spannen we voor de koets. Maak jij dat even in orde Sjaak?

SJAAK

Moment meneer, ik zet eerst even een andere pet op. (*verwisselt zijn koksmuts voor een cap*). Sinds u de vorige koetsier, en de tuinman, en de huisknecht hebt wegbezuinigd, moet ik al die rollen uit elkaar zien te houden. De paarden voor de koets spannen, zei u meneer?

POKKELIJN

Ja, dat zei ik.

SJAAK

Dat zal niet gaan, meneer.

POKKELIJN

Daar gaan we weer.

EVERT

Uitgaan van mogelijkheden, Sjaak, niet van moeilijkheden.

SJAAK

De moeilijkheid is alleen dat de mogelijkheden van de paarden op zijn, meneer.

POKKELIJN

Hoezo?

SJAAK

Sinds de laatste rantsoenering kunnen ze nog amper op hun benen staan. Ze leven niet om te eten, maar ze eten niet genoeg om te leven. Ik ben bang dat als ik de zweep erover leg, ze door hun hoeven zakken.

EVERT

Altijd zo negatief..

SJAAK

Laten we vooral positief blijven. U kunt ze altijd nog tot paardenvlees laten verwerken. Is dat probleem van het eten ook meteen opgelost.

POKKELIJN

De brutaliteit! Dat is dan je personeel. Moet ik jou ook maar de laan uitsturen!

SJAAK

Het spijt me meneer, maar ik word misselijk van dat gevele van hem. Het enige wat hij doet is u naar de mond praten, die huichelaar. Iedereen ziet het behalve u. Hij doet niets anders dan de hele dag alles en iedereen controleren om dan bij u een wit voetje te gaan halen. 'De bedienden eten de korstjes op meneer.' 'U hoeft ze toch niet te betalen als ze hun lunch gebruiken.' 'Sjaak geeft uw paarden hooi èn stro.' (Hij weet het verschil niet.) 'En uw dochter...

EVERT

Nou weten we het wel, Sjaak.

SJAAK

Stuurt u mij ook maar weg, als het moet meneer. Dan mag dat stuk midden-management hier zelf eens de handen uit de mouwen steken. Maar ik zeg u wel dat ik hier buiten voor de poort op straat ga staan janken, tot ik geen druppel meer over heb. Ik kwam hier in dienst

toen uw vader nog leefde. U heeft nog paardje gereden op mijn rug en ik ben altijd van u blijven houden, ook nu ik net zo hard weg kwijn als uw knollen in de stal. Want sinds de dood van uw vrouw bent u niet meer wie u was meneer. Zuinig was u altijd al. Liever een trui aan dan de kachel. Maar na de dood van uw vrouw is alles en iedereen met de dag, dunner, kaler, smaller en magerder geworden, u zelf in de eerste plaats. Het enige dat niet dunner is geworden is de wc-rol. Omdat er hier niets meer te kakken valt.

EVERT

Dit gekakel kunt u toch niet tolereren, meneer.

POKKELIJN

Laat hem maar even razen, Evert. Ik hoor graag wat de mensen over mij denken.

SJAAK

Dat denk ik niet meneer, dat u graag hoort wat de mensen over u zeggen.

POKKELIJN

O nee. Wat zeggen ze dan?

SJAAK

Als ik dat zeg dan ontploft u.

POKKELIJN

Ik ontplof niet. Vertel op, ik wil het horen.

SJAAK

Ze zeggen... dat u een schraper bent, een vrek, een gierigaard, een woekeraar, een citroenknijper, een haai, een krentenkakker. Ze zeggen...

KLASKE

Dat u de kat van de burens voor het gerecht daagde –

KLAAS

omdat die een kippenbotje had gejat.

JAN

Ja, echt heus.

SJAAK

Dat u op uw handen loopt om uw schoenen niet te verslijten.

KLASKE

Wie de schoen past trekke hem aan.

PIET

Dat u liever inademt, dan uitademt.

JAN

Ja, echt heus.

KLASKE

Dat u uw kleren jat van de lijken uit het lijkenhuis.

JAN

Ja, echt heus.

KLAAS

Want wat heeft een dooie nog aan kleren?

PIET

En dat u uw kinderen een rekening heeft gepresenteerd voor twintig jaar logies en verblijfskosten.

JAN

Ja, echt heus.

SJAAK

Inclusief rente op rente.

PIET

Dat u de grafsteen van uw moeder, voor het graf van uw vrouw heeft gebruikt.

KLASKE

En de bloemen van de andere dooien jat, om ze op haar graf te zetten.

JAN

Ja, echt -

POKKELIJN

Genoeg! Gemene leugenaars dat jullie zijn. Uit mijn huis! Uit mijn ogen! *(Hij mept er met het Financieel Dagblad op los)* Jullie zijn ontslagen. En jij ook en jij en jij en jij. Weg, Weg. Wat zeg je? Je was al ontslagen? Dan neem ik je aan en ontsla ik je nog een keer. Smerige leugenaars. Stelletje dieven. Jullie willen mij kapot maken, allemaal. Iedereen eruit, ophoepelen, weg. Ik wil niks meer met niemand te maken hebben. Ik wil niemand meer zien.

(hij stampvoet woest naar binnen.)

SJAAK

Ziet u nu wel dat u zou ontploffen. Ik ken u toch.

Scène 2

LEO

Eindelijk iemand die hem de waarheid zegt.

EVERT

Goed voor je ego misschien, maar wat schiet je er mee op?.

EVELINE

Ik ga naar hem toe.

EVERT

Je maakt hem alleen maar bozer.

EVELINE

Ik moet. Ik kan het niet langer aanzien. *(af)*

LEO

Gefeliciteerd Sjaak. Knap werk.

SJAAK

Ik ben er niet trots op.

LEO

Ik knijp er even tussenuit voor een klus. *(af)*

EVERT

Ook van mij de beste wensen, Sjaak. Knap werk. Eerlijkheid loont, dat blijkt maar weer. Wat heb je hier nu mee bereikt, sukkel?

SJAAK

Jij misselijke, achterbakse, draaikont. Kom hier en ik verkoop je een draai om je oren.

(Hij probeert hem te lijf te gaan, maar Evert is vlugger en neemt hem in een houdgreep.)

EVERT

Dan moet je vroeger op staan, ouwe. Mag ik jou een gratis tip aan de hand doen, helemaal voor niks? Eerlijkheid is geen deugd. Die zogenaamde deugden zijn er alleen maar om jezelf lekker bij te voelen. O, wat is de wereld toch slecht en wat ben ik toch goed. Jij noemt mij een vleier, maar jij vleit jezelf. Eerlijkheid is een strategie, meer niet.
(hij laat hem los.)

SJAAK

Geef die tip maar aan je meester, schoft. Die is dol op alles wat gratis is. Maar dat durf je niet.

EVERT

Probeer het maar eens, Sjaak. Wie geloven wil, wil niets liever dan leugens horen.

SJAAK

Bah. In wat voor wereld leven wij? *(loopt weg.)*

EVERT

Dat is waar. In wat voor wereld leven we?

Scène 3

(Madame Jarretelle komt op, gevolgd door Marianne, onder een hoed die haar gezicht grotendeels verbergt. Ze mijdt alle blikken.)

MADAME JARRETELLE

Goedemiddag.

EVERT

Goedemiddag dames.

MADAME JARRETELLE

Is de heer des huizes er niet?

EVERT

Jawel mevrouw. U wordt verwacht, maar meneer is tijdelijk... bezet.

MADAME JARRETELLE

Ah. Is hij weer iemand aan het afknijpen?

EVERT

Hij is aan het afknijpen, inderdaad. Ik zal even zien hoe ver hij is. Momentje alstublieft. (af)

MARIANNE

O, madame Jarretelle. Ik word niet goed. Ik word niet goed.

MADAME JARRETELLE

Ben je zo blij?

MARIANNE

Nee! Ik ben op van de zenuwen. En ik ben bang. Bang, bang, bang.

MADAME JARRETELLE

Kind je staat te trillen als een riet. Dat is toch nergens voor nodig.

MARIANNE

Hoe zou u zich voelen als u twintig was en op het punt stond om uitgehuwelijkt te worden aan zo'n oude...

MADAME JARRETELLE

Viezerik?

MARIANNE

Ja.

MADAME JARRETELLE

Ik ben op mijn twintigste uitgehuwelijkt aan een oude viezerik.

MARIANNE

O. Dat wist ik niet.

MADAME JARRETELLE

Kindje, ik snap best dat het idee om te moeten trouwen met een oudere man, die je nog niet eens gezien hebt, je tegenstaat. Dat had ik ook. Jij zou veel liever in de maneschijn gaan flaneren met die knappe, leuke gozer die laatst hebt ontmoet.

MARIANNE

(zucht) Ja, hij is zó.. zó..

MADAME JARRETELLE

Zo arm als een kerkrat, waarschijnlijk. Je weet z'n naam niet eens, maar hij is zo groen als gras en hij heeft jou niets te bieden.

MARIANNE

Draait alles dan alleen maar om geld?

MADAME JARRETELLE

Als je veel geld hebt speelt geld geen rol. En als je het niet hebt wel. Meneer Pokkelijn hoort tot de eerste categorie en jij en je moeder tot de laatste. Jullie zitten nu eenmaal volkomen aan de grond. Dan zijn er nog maar twee mogelijkheden. Of jij gaat met een rood lampje achter het raam zitten en laat je door twintig viezeriken per dag bepotelen. Of je laat je af en toe door één bepotelen, van die eerste categorie. Mooier kan ik het niet maken. En zo erg is hij ook weer niet. Toegegeven, hij is zo zuinig als een krent, en hij is niet meer

moeders mooiste, maar hij is ook een schreeuwlelijk met een klein hartje. Ik durf te wedden dat hij straks nog meer verlegen is dan jij.

MARIANNE

Ben ik daarom volwassen geworden? Heb ik daarom als tienermeisje gehunkerd naar geluk en liefde en schoonheid? Om de rest van mijn leven doodongelukkig te zijn? Was ik maar dood.

MADAME JARRETELLE

Maak er nou niet zo'n drama van. Zie het als een komedie met een goede afloop. Ik durf te wedden dat hij binnen vijf jaar de pijp uit is en dan heb jij met al zijn opgepotte geld een luizenleventje. Dan kun je aan iedere vinger tien van die mooie, knappe knullen krijgen.

MARIANNE

Daar wordt ik vrolijk van. Mijn geluk hangt dus af van zijn dood.

MADAME JARRETELLE

Ssst, daar zul je 'm hebben.

Scène 4

(Pokkelijn is druk bezig zijn kleren in zijn broek te proppen en de broek dicht te knopen met een touwtje. Als hij Marianne ontdekt blijft hij als aan de grond genageld staan. Zijn broek zakt op de grond.)

POKKELIJN

Goede.. goede... goede..

MADAME JARRETELLE

Middag.

POKKELIJN

Goede middag.

MARIANNE

Goedemiddag.

POKKELIJN

Goede middag.

(Madame Jarretelle gebaart dat hij zijn broek op moet trekken.)

MARIANNE

Goedemiddag

POKKELIJN

Goede middag.

MADAME JARRETELLE

Nog even en de avond valt.

POKKELIJN

Kon u het vinden?

MARIANNE
Pardon?

POKKELIJN
Kon u het vinden?

MARIANNE
Pardon?

POKKELIJN
De weg.

MARIANNE
Pardon?

MADAME JARRETELLE
Ja, we konden de weg vinden.

(Pokkelijn ziet nu pas dat zij staat te gebaren. Begrijpt dit verkeerd. Doet haar gebaren na.)

POKKELIJN
Houdt u van dansen?

MARIANNE
Dansen?

POKKELIJN
Ik danste vroeger graag met mijn vrouw. Zij.. Ik bedoel, wij... Dus u danst ook graag?

MARIANNE
Ja. Jawel. Soms.

POKKELIJN
Mag ik dan deze dans van u?

(Hij heft een vals gezongen lied aan. Hij heft zijn handen zwierig in de lucht, wil een stap in zijn richting maken en struikelt dan over zijn broek, valt plat op de grond. Eveline, die net opkomt, helpt hem overeind; knoopt zijn broek dicht.)

EVELINE
Vader, u bent geen twintig meer.

MARIANNE
(Tegen Jarretelle, zacht.) O, mijn god. Wat een kwelling. Ik word niet goed.

MADAME JARRETELLE
Doe als de meeste vrouwen in hun eerste huwelijksnacht. Je doet je benen wijd, knijpt je ogen dicht en wacht tot het over is.

POKKELIJN
Mag ik u voorstellen aan mijn dochter Eveline. Eveline, je aanstaande stiefmoeder.
Marianne, uw aanstaande stiefdochter.

(Leo is ongemerkt opgekomen en slaat het tafereel gade.)

MARIANNE

Het genoeg is geheel aan mijn kant mevrouw. Maar de plek van uw moeder zal ik nooit kunnen innemen.

EVELINE

En ik niet die van uw dochter.

MARIANNE

Gelukkig maar. Ik zie u liever als vriendin. Familie kun je niet uitzoeken, maar je vrienden wel.

EVELINE

Ik denk dat wij meer gemeen hebben dan wij willen, Marianne.

POKKELIJN

Waar slaat dit op? Neem me niet kwalijk, kindje, maar mijn kinderen zijn nog al eigenzinnig. Vooral mijn zoon. Gelukkig zijn ze binnenkort het huis uit en dan hebben wij tweetjes het rijk hier helemaal alleen. Waar is dat rotjong eigenlijk? Leo!! Het is een losbol die zoon van mij, brutaal als de beesten en een eersteklas praatjesmaker. Maar daar kijk jij vast wel doorheen. Waar blijft-ie nou? Leo!!

Scène 5

(Marianne is verbijsterd als ze Leo ziet.)

LEO

Hier ben ik vader. Had u mij geroepen? Wat is er van uw dienst? Is dit de aanstaande bruid waarvan u ons vanmorgen bij het ontbijt verteld heeft? Mevrouw, het genoeg is geheel aan mijn kant.

(Hij pakt haar hand en kust die innig.)

MARIANNE

Ik wist niet.. ik wist niet.. ik wist niet...

MADAME JARRETTELLE

(fluistert) Is dat hem?

(Marianne knikt.)

MARIANNE

Ik... Ik..

EVELINE

Ze wordt niet goed.

(Marianne valt flauw.)

POKKELIJN

Wat doe je nou weer, uilskuiken. Je ben er nog niet, of je jaagt dat arme kind de stuipen op het lijf met je idiote gedrag.

LEO

Laat mij maar even. Ik heb een EHBO diploma.

(Verschillende mensen buigen zich over haar heen. Uit het zicht van Pokkelijn past Leo

mond op mond beademing toe.)

POKKELIJN

Water! Een zakdoek! Verband! Een brancard! Bel 112. Hoe is het met haar? Wat gebeurt daar? Is ze dood?

MADAME JARRETELLE

(trekt Leo weg. Marianne komt overeind.) Uw zoon kan beter badmeester worden, meneer. De meisjes zullen in de rij staat om zich door hem te laten redden.

POKKELIJN

Mevrouw... Marianne... ik moet mij verontschuldigen voor mijn zoon. Hij kent geen manieren. Hij is onbeleefd, bot, bruto en brutaal. Van het idee dat hij zo'n mooie stiefmoeder krijgt, verandert hij weer in de dwarse, negatieve puber die hij altijd is gebleven.

MARIANNE

O, maar ik twijfel niet aan zijn positieve bedoelingen, meneer. Uw zoon is heel... hulpvaardig.

POKKELIJN

Heel aardig van u dat u het voor hem op neemt, maar hij weet u niet naar waarde te schatten.

LEO

Ik weet háár niet op waarde te schatten? Hoe komt u erbij, vader? Er is nog nooit iemand geweest die ik liever welkom heet in dit huis dan deze beminnelijke, betoverende vrouw. De komst van Marianne in ons sombere huis is het mooiste dat ons is overkomen sinds de dood van mijn moeder. Haar oogopslag is een licht dat straalt in onze donkere dagen. Iedere beweging van haar goddelijke figuur verwarmt ons hart dat al zo lang verkild is. Alleen al haar aanblik doet mij zweven van geluk. En als haar lippen wijken voor een enkele, teder uitgesproken lettergreep – al zegt zij niet meer dan oh of ah of boe of bah - dan vergeet ik op slag alle harde woorden, alle vernederingen die mijn ziel gekwetst hebben en die ons dagelijks leven hier sinds al te lang vergallen.

POKKELIJN

Heb je dat van buiten geleerd?

LEO

Haar schoonheid is een bloem in een tuin die verdord is. Haar verstand een sierraad op een mestvaalt van domheid en vooroordelen. Waar zij verschijnt wordt alles mooi en heerlijk. Waar zij voorbij komt verrekken de mensen hun nek om te zien wat hun geraakt heeft. Als ze je aankijkt glijden haar ogen naar de bodem van je ziel en laten daar alles wegsmelten dat niet zuiver, eerlijk en volmaakt is.

POKKELIJN

Dank je wel. Ho maar. Ik heb zelf ook een tong om te praten.

LEO

Ik begrijp uw keus zó goed vader. En ik kan hem, tot op zeker hoogte dan, ook heel goed waarderen. U heeft ongetwijfeld met Marianne gesproken...

POKKELIJN

Nou, nog niet zo diepgaand.

LEO

Nog niet zo diepgaand? Maar ze zal u toch wel bekend hebben hoe graag ze de stiefmoeder wil worden van mij en Eveline?

MARIANNE

Nee, dat heb ik niet.

POKKELIJN

Tuurlijk niet. Het kind is net binnen.

LEO

Of waarom 'het kind' valt op ouwe pedofielen die aan de tweede leg willen.

MARIANNE

Nee, dat heb ik niet.

POKKELIJN

Wat zei jij daar?

MADAME JARATELLE

Heren, heren, zullen wij het over wat anders hebben? Het plan was dat de beide jonge dames in een rijtuig naar de kermis worden gebracht. Dan kunnen wij ondertussen de aktes en facturen en zo in orde maken, zodat we straks bij het diner tot het tekenen van de huwelijksakte kunnen overgaan. De aanstaande van Eveline, de heer Armani, is er dan ook.

POKKELIJN

Uitstekend.

EVELINE

De kermis is dit jaar wel hééél laat afgelopen. Ik denk niet dat we het voor het eten thuis zijn.

LEO

Moet u de gasten niet eerst even een kleine versnapering aanbieden?

POKKELIJN

Ja! Daar heb ik voor gezorgd. Evert! De versnaperingen.

(Evert komt op met een schaal appeltjes. Iedereen neemt er een. Men wacht beleefd en neemt dan tegelijk een hap. Ieder trekt een zuur gezicht.)

LEO

Ze zijn aan de zure kant dit jaar, vader.

POKKELIJN

Gewoon even doorheen bijten.

LEO

Ik ben zo vrij geweest om in de geest van mijn vader voor een alternatiefje te zorgen. Iemand belangstelling?

ALLEN

(Behalve Pokkelijn, terwijl men de appels weg gooit:) Graag!

LEO

(Hij klapt in zijn handen en Sjaak, Klaske, Jan, Piet en Klaas rijden karretjes op die uitpuilen van de torenhoog opgestapelde lekkernijen.)

Het zijn maar een paar bescheiden lekkernijen u aangeboden namens mijn vader uit de onmetelijke goedheid van zijn onmetelijke portemonnaie. Slechts een paar pralines, paaseitjes, chocolaatjes van Cheri en Belgische bonbons. Wat noga uit Montelimar, Bossche Bollen, merengue uit Mechelen, Deventer koek, Turks Fruit, Griekse baklava, Russisch ei, Engelse drop, Frieze oranjekoed, Berliner bollen, Haagse hopjes, Arnhemse Meisjes en. Plus wat eierkoeken, kruidkoeken, pannenkoeken, suikerspinnen, zuurstokken, dropveters, toverballen, borstplaat, boterbabbelaars, karameltoffee, klapkauwgom, kapsalons, krentenmik, suikerbrood, negerzoenen, jodenkoeken, gemberbolussen en bananenboten. En nog wat ijsraketten, Magnums, Cornetto's, Vanilla Fudge, Poire William, Dame Blanche en Coupe Soleil. Plus een exotisch fruitmandje met een paar mango's, granaatappels, papaya's, kweeperen, kokosnoten, kiwi's, guaves, lychees, ramboetan, ananas, vijgen, dadels, abrikoosjes, babybananen, pruimen, perziken en peren op zware siroop. En o ja, voor ik het vergeet: deze kostelijke vrucht! Niet geschikt voor oudere heren, maar de dames zullen er van smullen...

EVELINE en MARIANNE

Wat dan...?

LEO

Passievrucht...!

(Terwijl de gasten het zich laten smaken, stort Pokkelijn in.)

POKKELIJN

Ik .. word .. niet.. goed.

(Hij zit ineem gedoken op de vloer, schokkend. Leo hurkt bij hem neer, slaat een arm om hem heen, snuit zijn neus en fluistert hem wat in. Dan helpt hij hem overeind.)

LEO

Marianne! Dames en heren. Mag ik even uw aandacht. Mijn vader hier vraagt zich af of het wel genoeg is. U kent zijn onmetelijke gulheid, zijn liefde voor zijn kinderen en voor alles wat mooi en schoon is. En hij, en ik, vroegen ons af, hoe we Marianne konden laten weten, hoe zeer we op haar gesteld zijn. Dan zijn een paar versnaperingen niet genoeg. Nu is u ongetwijfeld de ring opgevallen die hij hier aan de pink van zijn linkerhand draagt.

(Hij schuift hem eraf). Vroeger sierde deze achttien karaats diamant van 75.000 dukaten – maar voor ons is hij natuurlijk veel meer waard – de blanke hand van onze geliefde moeder. Mijn vader geeft zelf niets om sierraden. Hij houdt alleen van soberheid. Dus wat ligt meer voor de hand, dan deze ring van liefde, dit teken van eeuwige verbondenheid, dit kleine bewijs van waarachtige passie, te schuiven aan de liefvalligste hand in ons midden, de hand van Marianne.

(Hij heeft ondertussen haar hand gepakt en de ring om haar vinger geschoven. Pokkelijn is verstijfd, kan zelfs niet meer naar adem happen.)

MARIANNE

Ik kan dit niet aan nemen.

MADAME JARRETTELLE

Tuurlijk wel. Denk aan je moeder.

EVELINE

Ja, ik denk aan mijn moeder.

MARIANNE

(tot Pokkelijn, terwijl ze de ring afschuift.) Meneer, ik mag dit niet aan nemen.

MADAME JARALLE

Doe niet zo stom. Pak aan.

MARIANNE

(Terwijl ze Leo aan kijkt) Meneer, ik ben u erg dankbaar, maar ... ik kan dit niet aan nemen.

LEO

Maar mijn vader wil dat u hem aan neemt. Nietwaar vader?

POKKELIJN

(verdoofd) Watte?

LEO

U wilt toch ook dat Marianne dit kleine geschenk aanvaardt?

POKKELIJN

(pauze. Pokkelijn slikt. Kijkt van de ring naar zijn kinderen en terug, zegt dan bijna onverstaaanbaar:) Ja.

LEO

Wat zegt u?

POKKELIJN

Ja.

(Hij probeert met bibberende handen de ring aan haar vinger te schuiven. Het lukt niet goed. Leo duwt hem opzij.)

LEO

Laat mij maar even.

(Leo schuift de ring nogmaals aan haar vinger, kust haar hand, kust haar op de mond.)

Namens onze hele familie heet ik u van harte welkom.

MADAME JARRETELLE

Zo kan die wel weer. Zullen we nu naar de kermis gaan? We moeten vanavond op tijd terug zijn voor de trouwerijen.

POKKELIJN

(dof) Ja ja. Goed, goed. Evert, vraag aan Sjaak of de paarden zijn in gespannen.

EVERT

Ja zeker meneer. Gaat het? *(af)*

LEO

Deze kant op dames. Ik zal uw mantels even ophalen.

(Hij leidt Marianne en Eveline af. We zien ergens het hoofd van Flip Vlug om een hoek kijken.)

MADAME JARRETELLE

Het is de kift meneer. Maakt u zich maar geen zorgen, hij draait wel weer bij. En heeft u gezien hoe dankbaar zij was voor die ring? Echt, het komt goed.

POKKELIJN

Ja, ja. Goed, goed. Hij ruïneert me die zoon. Maar ik krijg hem nog wel.

(Madame Jarretelle gaat ook haar jas op halen. Pokkelijn gaat naar zijn w.c. Flip Vlug volgt hem. Evert op met Eveline. Hij helpt haar in haar jas.)

Scène 6

EVELINE

Wat doen we nou Evert? Straks staat die Armani hier op de stoep om met mij te trouwen. Dan zit ik in het zelfde schuitje als die arme Marianne. Wat moet ik doen?

EVERT

Je moet het in ieder geval niet zo aanpakken als je broer. Dat werkt alleen maar averechts.

EVELINE

Maar wat dan?

EVERT

Kun je niet uit zo'n wagentje stappen in de achtbaan? Of eet je ziek aan de olieballen.

EVELINE

Dat gaat nooit werken.

(Ze gaan de poort uit. Leo op met Marianne. Hij helpt haar in haar jas.)

MARIANNE

O, Leo, Leo, Leo. Wat moet ik doen? Straks wordt de huwelijksakte gesloten en dan zit ik vast aan je vader.

LEO

Dat gaat niet gebeuren. Over mijn lijk.

MARIANNE

Ik weet niet of het wel zo verstandig was wat je gedaan hebt met die ring. Als ik hem nu eens terug geef, zal hij me dan misschien laten gaan?

LEO

Ik denk het niet. Als hij met je trouwt krijgt hij die ring ook wel terug.

MARIANNE

Maar wat dan?

LEO

Ik verzin wel wat.

(Beiden gaan de poort uit. Sjaak komt haastig op.)

SJAAK

Meneer Pokkelijn, Meneer Pokkelijn. De paarden zijn dood.

(Pokkelijn komt aanzetten.)

POKKELIJN
Hoezo dood?

SJAAK
Gewoon dood. Eerst doodop. Toen op. En toen dood. Het zijn geen paarden meer, maar paardenvlees.

EVERT
(op)
Uw zoon is al weg om een koets te huren, meneer. Een gouden koets ben ik bang. *(af)*

POKKELIJN
Dat kan er ook nog wel bij. Roep die zoon van mij terug, onmiddellijk. *(Sjaak en Evert af.)*
Hij ruïneert me. Maar ik krijg hem wel. Ik krijg hem wel.
(We zien opnieuw het hoofd van Flip Vlug die toekijkt hoe Pokkelijn af sloft.)
Oliebollen eten, dat doet maar.

PAUZE

(met oliebollen)

VIERDE BEDRIJF

Scène 1

(De opgetaste lekkernijen staan er nog steeds, maar ijs en chocolade zijn her en der flink uitgelopen. In een hoek van het toneel rusten de oproepknechten uit en spelen balletje-balletje met knopen als geld. De coniferen staan voor het privaat. Leo sluipt door de poort op, in de hoop niet gezien te worden. Dan horen we de luide stem van Pokkelijn.)

POKKELIJN

Leo!!

LEO

Shit.

POKKELIJN

Ik moet jou even spreken. Heb je even? Ik kom eraan.

LEO

(tegen de oproepkrachten.) Moeten jullie die rommel niet eens opruimen?

KLASKE

Wij mogen niet werken in de pauze.

JAN

Staat in het contract.

PIET

Nulcontract, hè. Anders hadden we het graag gedaan.

KLAAS

Nulcontract, hè. Anders hadden we het graag gedaan.

LEO

Dat regel ik dan wel. Ruim het nou maar op. Anders ontploft mijn vader straks weer.

(De werklui gaan aan het werk. Klaske geeft aanwijzingen)

JAN

Evenzogoed zonde van dat leuke meisje, meneer.

PIET

Dat hij haar niet krijgt bedoel je?

JAN

Ja. Ik vind het wel een lekker ding.

PIET

(likt zijn vingers af.) Zeker een lekker ding.

KLASKE

(ziet Klaas ook staan snoepen.) Wat zei je Klaas?

KLAAS

Wat? O. Zeker een lekker ding, zeker.

LEO

Doen jullie nou maar je werk, ja?

KLASKE

Is misschien ook wat voor u meneer, werken.

KLAAS

Werken? Jah, da's zeker wat voor meneer.

LEO

Schiet nou maar op.

(Vlug komt op en kijkt of de kust veilig is. De werklui gaan af.)

VLUG

(fluistert) Leo, psst. Leo! Ik heb nieuws.

LEO

Nu niet. Hij mag je hier niet zien. Kom zo maar terug.

(We horen rondom het geluid van doorspoelende toiletten. Vlug verdwijnt. Pokkelijn komt vanachter de coniferen. Hij knoopt de touwtjes van zijn broek dicht.)

Scène 2

POKKELIJN

Ah ben je daar jongen. Zijn ze al terug van de kermis? Is het gelukt met die koets?

LEO

Nee vader. Ja vader. Ik hoop dat u het mij niet kwalijk neemt.

POKKELIJN

Van die koets? Helemaal niet, integendeel. Heel goed van je. Je hebt toch hopelijk niet zo'n goedkope koets gehoord?

LEO

(aarzelend) Nee..

POKKELIJN

Gelukkig. Want die tere damesbiljetjes verdienen wel een zacht plekje, wat jij? Heb je het bedrag even voorgeschoten? *(Hij geeft hem een briefje van vijftig.)* Hier, heb je het geld terug. Is dat genoeg?

LEO

Zeker. Alleen.. Ik heb hier even niet van terug.

POKKELIJN

Hou de rest maar voor de moeite. Zeg, nu we het toch over de dames hebben... Ik wou je even iets voorleggen.

LEO

U wou mij iets voorleggen?

POKKELIJN

Ja. Als mannen onder elkaar. Het zit namelijk zo.. Ik vind het wat pijnlijk om te zeggen... Maar dat meisje hè, die Marianne, als ik dat kind zo zie. Ik weet niet. Misschien is het het verschil in leeftijd. Misschien niet... Wat vind jij?

LEO

Wat ik vind?

POKKELIJN

Ja. Van haar hele voorkomen. Haar figuur. Haar manier van kleden. Hoe ze praat. Hoe ze doet. Jij bent meer van haar leeftijd. Wat vind jij?

LEO

Ik vind.... Ja wat zal ik er van zeggen...

POKKELIJN

Eerlijk zeggen. Ook als je niet zo positief bent. Ik moet hierover toch een goede, weloverwogen beslissing nemen, nietwaar. Wat vond je er bijvoorbeeld van dat ze die ring zo maar aannam?

LEO

Ja, dat was wel een beetje...

POKKELIJN

Een beetje voorbarig eigenlijk, nietwaar?

LEO

Ja. Het was een beleefdheidsgebaar.

POKKELIJN

Ah, dat zie jij toch ook zo? Gelukkig. Getuigde niet van goede smaak, omdat dan zomaar, hupakee, aan te pakken. Van 'die zit in de tas'.

LEO

Nee, niet direct.

POKKELIJN

En die kleren, die ze aan had.

LEO

Ook niet zo. Beetje armoeïg.

POKKELIJN

Precies. En ze heeft dan wel een aardig toetje, maar volgens mij hoort ze niet tot de slimsten.

LEO

Zeker niet. Ik vond d'r tamelijk dom. En zo knap vond ik haar ook niet, hoor.

POKKELIJN

Aha. Juist, ja. Nou fijn om te horen dat we wat dat betreft toch aardig op een lijn zitten, zoon. Het zit namelijk zo. Toen ik jullie zo zag vanmiddag ging het toch even door me heen, of ze nou wel zo'n goede partij voor mij was. Ik bedoel, wat moet zo'n oude bok met zo'n jong huppelkutje – ik zeg het maar even zoals het voor de mond komt. En toen kreeg ik

ineens de indruk dat jij juist wel gecharmeerd van haar was.

LEO
Ik?

POKKELIJN
Ja, die indruk had ik even. Ik dacht misschien moeten zij dan maar met elkaar trouwen.

LEO
Trouwen?

POKKELIJN
Ja. Dacht ik heel even. Knullen van jouw leeftijd hebben het verstand nog wel eens tussen hun benen hangen, hè. Of staan. Maar nu we het er zo eens verstandig over hebben, als mannen onder mekaar, begrijp ik wel dat jij haar helemaal niet zo ziet zitten.

LEO
Nou, dat is te zeggen...

POKKELIJN
En voor mij maakt het niet zo veel uit. Als er maar een vrouw in huis is. Dus ik heb uiteindelijk besloten dat ik toch maar zelf met haar trouw.

LEO
Waarom zou u dat doen als ze u tegenstaat, vader? Ik ben desnoods bereid om de huwelijksbelofte die u gedaan heeft over te nemen.

POKKELIJN
Ik kan toch niet aan jou vragen of je je voor mij opoffert.

LEO
Dat doe ik graag.

POKKELIJN
Geen sprake van. Dat kan ik jou niet aandoen.

LEO
Maar ik wil het. Ik wil het!

POKKELIJN
O, nu wil de hypocriet ineens wel. Ik heb jou door mannetje.

LEO
Goed dan. Ik hou van haar. Ik ben stapelverliefd op haar. En zij op mij, hoort u dat? Stapelverliefd zijn we. Ik was van plan uw toestemming te vragen, toen u mij vanmorgen vertelde dat u van plan was om met haar te trouwen.

POKKELIJN
Dat kan je dan nu mooi vergeten, huichelaar die je er bent. Jij trouwt met de vrouw die ik voor je heb uitgezocht.

LEO
Ik ben niet van plan om van Marianne af te zien.

POKKELIJN

Ik ben niet van plan om mij door zo'n melkmuil als jij op zij te laten zetten.

LEO

Ik hou van haar! En u bent een ouwe zak!

POKKELIJN

Ik hou net zo veel van haar! Meer zelfs. En jij bent een slappe windvaan, die niet weet hoe die respect moet opbrengen voor zijn eigen vader.

LEO

Een vader die de keus van zijn kinderen niet respecteert, verdient geen respect.

POKKELIJN

Jij weet niet eens wat dat betekent, respect. Respect man!

Scène 3

(Evert en Sjaak komen op de herrie af.)

POKKELIJN

Evert, kom hier. Ik heb een scheidsrechter nodig.

EVERT

Ik weet niet meneer. Ik was net bezig uw rekeningen te versturen. Misschien dat Sjaak u van dienst kan zijn. Hij kent de familie al heel lang. En hij is goudeerlijk, nietwaar Sjaak?

POKKELIJN

Vooruit dan. Kom hier Sjaak. Ik heb een kwestie met mijn zoon hier...

SJAAK

Is mij bekend meneer.

POKKELIJN

.. en ik wil dat jij hierin objectief uitspraak doet en mij gelijk geeft. Als je eerlijk je mening geeft, ontvang je een beloning voor de moeite.

SJAAK

Wie gelijk heeft kan het van mij krijgen meneer.

POKKELIJN

Mooi. De zaak zit zo...

SJAAK

Misschien is het beter om partijen onafhankelijk van elkaar te horen. *(tegen Leo)* Als u zo lang daar wilt gaan staan.

LEO

Mij best. *(hij gaat verderop bij Evert staan.)*

POKKELIJN

Ik wil met dat meisje trouwen. Dat ben ik overeen gekomen met haar moeder en met haar. Dat is allang en breed besloten. Dan geeft het toch geen pas dat zo'n snotjongen, alleen om zijn oude vader dwars te zitten, haar ook wil hebben?

SJAAK

Nee, dat geeft geen pas. U heeft gelijk.

POKKELIJN

Mijn hele leven heb ik getobd en geploeterd. Ik heb mijn vrouw verloren.. Heb ik geen recht op een beetje geluk en een beetje liefde op m'n ouwe dag?

SJAAK

Dat heeft u zeker, meneer. Wacht u hier. Ik ga met hem praten.

(Hij neemt Leo apart.)

LEO

ik hou van haar en zij houdt van mij. Vraag het haar maar. Wie denkt hij wel niet dat hij is? Hij denkt dat voor geld alles te koop is. Dat wie de macht heeft, alles voor het zeggen heeft.

SJAAK

En dat is niet zo?

LEO

Natuurlijk niet. Dat is toch geen liefde. Hij is een vieze ouwe perverseling. Zijn tijd is geweest. Pedofielen hebben geen rechten.

SJAAK

Juist. Ik ga het hem zeggen.

(hij gaat naar Pokkelijn)

Wel, ik heb met uw zoon gesproken. En hij is best voor rede vatbaar. Hij erkent dat u vanouds de oudste rechten heeft, maar hij wil alleen graag dat u zijn recht ook erkent.

POKKELIJN

Dus hij doet afstand van Marianne?

SJAAK

Van wie?

POKKELIJN

Van die dame die hier vanmiddag was.

SJAAK

O ja, volledig.

POKKELIJN

Mooi. Dan wil ik ook de beroerdste niet zijn. Zeg tegen hem dat ik afzie van die weduwe die ik voor hem in petto had, en dat hij kan kiezen wie hij wil.

SJAAK

Komt in orde meneer.

(Sjaak gaat naar Leo.)

LEO

Hij doet afstand van haar?

SJAAK

Hij heeft met de hand op het hart verklaard dat hij afstand doet van de vrouw die hij voor u

in petto had. U kunt wat hem betreft iedere vrouw kiezen die u wilt, zei hij.

LEO

Dat valt me niet tegen. Mijn complimenten, Sjaak.

(Pokkelijn en Leo komen weer naar elkaar toe en Sjaak zorgt ervoor dat ze elkaars hand schudden.)

SJAAK

Heren, ik ben blij dat het misverstand tussen vader en zoon uit de weg is geruimd en dat er weer vrede in dit huis heerst. Ik moet nu gaan, want ik moet nog twee paarden slachten.

POKKELIJN

Sjaak, mijn complimenten. Dat heb je goed gedaan. *(Hij graaft in zijn zakken.)* Dat verdient een beloning. *(Terwijl Sjaak verwachtingsvol zijn hand ophoudt, vist Pokkelijn een zakdoek uit zijn zak en snuit omstandig zijn neus.)* Wat? O. Leo. geef jij hem even wat.

(Met tegenzin geeft Leo het briefje van vijftig aan Sjaak.)

SJAAK

Zoveel?

POKKELIJN

(Grist het brief uit zijn handen en steekt het in zijn eigen zak.) Geef maar, dan wissel ik het straks wel voor je. En nog bedankt, Sjaak.

(Sjaak druipt af. Evert steekt zijn hand uit, maar Sjaak neemt die niet aan. Beiden af.)

Scène 4

LEO

Ik moet u mijn excuses aanbieden voor mijn gedrag van vanmiddag, vader.

POKKELIJN

Geeft niks, geeft niks.

LEO

Dat ging echt te ver.

POKKELIJN

Als familie sta je elkaar na. Dan sta je ook wel eens gauw op elkaars tenen.

LEO

Ik vind het echt heel erg grootmoedig van u. Sinds moeder gestorven is...

POKKELIJN

Respect, daar draait het allemaal om. Wederzijds respect, en respect voor je ouders.

LEO

Het zal mij een eer zijn als u bij het huwelijk van Marianne op de eerste rij zit.

POKKELIJN

Natuurlijk zit ik op de eerste rij.

LEO
Hoezo, natuurlijk?

POKKELIJN
Als je trouwt zit je toch op de eerste rij?

LEO
Je?

POKKELIJN
Ja. Ik.

LEO
U?

POKKELIJN
Wordt het geen tijd dat jij een hoorapparaat neemt?

LEO
U? Trouwen? Met Marianne? Ik trouw met Marianne.

POKKELIJN
Jij hebt afstand van haar gedaan.

LEO
Ú heeft afstand van haar gedaan.

POKKELIJN
Daar gaan we weer. Jij hebt afstand van haar gedaan.

LEO
U heeft afstand van haar gedaan. Ik zal nooit, nooit, nooit afstand van haar doen.

POKKELIJN
Dat zul jij wel, wel, wel doen.

LEO
Nooit, nooit, nooit.

POKKELIJN
Verdwijs uit mijn ogen.

LEO
Graag.

POKKELIJN
Ik verstoot je.

LEO
Prima.

POKKELIJN
Ik ontferf je.

LEO

Je doet maar.

POKKELIJN

O, wat krijg ik hier pijn in mijn darmen van. Ik moet, ik moet, ik moet.

(Hij verdwijnt weer achter de coniferen. Vlug heeft het laatste stukje gezien en komt nu te voorschijn.)

Scène 5

VLUG

Leo, is ie weg?

LEO

Flip! Eindelijk.

VLUG

Waar is ie?

LEO

Op de pot. Ik hoop dat hij zichzelf doortrekt.

VLUG

Ik heb beet.

LEO

Je hebt beet?

VLUG

Soms denk ik ook wel eens dat jij een gehoorapparaat nodig hebt.

LEO

Wat bedoel je, beet? Toch niet..?

VLUG

Yep. Bingo. De hoofdprijs. De pot. De poet. Het grootkapitaal. Kom vlug, dan laat ik het zien.

LEO

Waar heb je het gevonden?

VLUG

Ken je die uitdrukking 'geld stinkt niet'?

LEO

(Kijkt in de richting van de w.c.) Oh, nee hè...

VLUG

Geld stinkt misschien niet. Maar wel de plekken waar je het moet zoeken.

POKKELIJN

(raast boven het geluid van een doorspoelend toilet uit.) O, NEEEEEE !!! O, NEEEEEE!!

LEO

We moeten hier weg Flip.

VLUG

Vlug dan. Vlug, vlug, vlug.

Scène 6

(Pokkelijn struikelt op, een stel lange, smerige keukenhandschoenen aan zijn handen.)

POKKELIJN

Help! Help! Hellu-u-u-u-up! Politie!

Houdt de dief! Houdt de dief! Houdt de dief!

M'n muntjes, m'n briefjes, mijn centjes. Mijn schatjes, mijn snoepjes, mijn krentjes. Mijn vriendjes en vriendinnetjes.

Alles is weg, weg, weg. Alles is over, over, over en uit, uit, uit. Ooh, ahh, au, au, au!. Dit doet zo verschrikkelijk zeer. Ik kan niet meer. Ik ben geruïneerd, geamputeerd. Mijn armen, mijn benen zijn verdwenen. Geen voet om op te leven, geen poot om op te staan, horen en zien is mij vergaan. Help, help, help, dan toch. Ik verzuip, verdrink, verga. Wat is leven zonder geld? Ik denk niet dat ik nog besta.

Wie heeft dit gedaan? Waar zit de dief, de dievegge, de bedrieger, verrader, de crimineel. Ik verdenk iedereen. Ben jij Pool, Turk, Marokkaan, of Surinaam? Op mijn lijstje sta je bovenaan. Kom je uit het buitenland of ben je zwart? Verdacht, heel verdacht. Of ben je ambtenaar, witte boordencrimineel of nog erger manager? Zeer verdacht, wat zeg ik: schuldig. Of zit het in de familie? Die zijn het allerergste. Is het mijn zoon, mijn dochter, het personeel? Breng ze hier. Verhoren, bekennen, hier met dat geld en afvoeren. Laat ze voor eeuwig wegrotten in het gevang. Ben ik het zelf niet geweest? Je kan niemand meer vertrouwen.. Iedereen is verdacht. Behalve mijn vrouw zaliger. Maar verder iedereen. Dus... *(richting publiek).*

Jij daar, met je uitgestreken smoel, was jij het soms? Of jij? Jij zit zo schuld bewust te kijken. En jij, jij was getuige. Jij hebt het allemaal gezien. Waarom zeg je niks? En die daar? Ja, ik zie je wel wegkruipen achter een ander z'n rug. Jij zat ook in het complot. En jij, laat je handen eens zien. En je zakken, wat zit er in je zakken? Wat zit er in die tas? Ik wil alles zien. Alles. Ga maar staan. Allemaal staan. Ik ga jullie een voor een fouilleren. Weet je wat, kleed je maar uit. Allemaal! Uitkleden! Truien en hemden hier, broeken en rokken daar, ondergoed in het midden. Wie weigert is het meest verdacht. Ik zie het aan jullie gezicht. Allemaal even schuld bewust. En allemaal zwijgen als het graf. Geef het maar toe. Jullie hebben het gedaan. En wie het niet gedaan heeft, had het willen doen. Geef maar toe, Beken, beken, beken.

Het is die graaicultuur van tegenwoordig. Die heeft jullie in je macht. Mij noemen ze een vrek, maar bij jullie staat de hebzucht op het gezicht geschreven. Iedereen denkt maar dat hij overal recht op heeft en dat je alles voor niks kunt krijgen. Gratis wifi, gratis internet, gratis uitkering, gratis geld. De buurman heeft het toch ook? Hij een dikke SUV, ik een dikkere SUV. Het hele leven is een grote uitverkoop. Alles moet weg. Twee halen, morgen betalen. Kijken, kijken, nie kopen. Werken voor de kost is voor sukkel. Wie slim is pakt wat ie pakken kan. Grijpen, graaien, schrapen, jatten, pikken, pakken. En maar ritselen en regelen. Mannetje hier, belletje daar. De ene hand weet niet wat de andere doet, maar iedereen stopt mekaar wat toe. Stelen is de norm. Mag het een onsje meer zijn? Een onsje? Nee, ik wil een kilo, een gigabite, een terrabite.

Maar ik ben geruïneerd. Ik heb niks meer. Iedereen plukt me, niemand hugt me. Ik heb niks. Ik ben niks, want ik heb niks.

(Hij stort huilend neer.)

VIJFDE BEDRIJF

Scène 1

(Van achter uit de zaal komt een inspecteur in regenjas naar voren stappen.)

INSPECTEUR

Zo. Wat is hier het probleem?

POKKELIJN

Waar komt u ineens vandaan?

INSPECTEUR

(laat zijn identificatie zien.)

Politie Noord en Zuid Nederland. Wat mogen wij voor u betekenen?

POKKELIJN

U bent laat.

INSPECTEUR

Laat? Me dunkt. Onze aanrijtijd is zeven minuten.

POKKELIJN

Dat is acht minuten te laat. De misdaad is al gepleegd. De dief is gevlogen.

INSPECTEUR

Wij zijn niet verantwoordelijk voor uw hang- en sluitwerk meneer. Wat mist u?

(Hij trekt een notitieblokje te voorschijn.)

POKKELIJN

Honderdduizend dukaten.

INSPECTEUR

Zo. Hoeveel is dat in euro's?

POKKELIJN

Het veelvoudige.

INSPECTEUR

Zo. Nou, nou. Me dunkt. En was dat in papieren, of baar geld?

POKKELIJN

Baar geld.

INSPECTEUR

Zo zo. En waar bewaarde u die somma?

POKKELIJN

Dat gaat u niks aan.

INSPECTEUR

Als ik geen onderzoek kan doen op de plaats delict, dan houdt het gauw op, meneer.

POKKELIJN

O. *(hij kijkt schuw rond en fluistert de inspecteur iets in het oor.)*

INSPECTEUR

Zo. Juist. En is dat een model met zo'n plateautje? Of een waar het dadelijk naar onderen roetsjt, zal ik maar zeggen?

POKKELIJN

Niet zo'n nieuwe, die moet ik niet. Een mens wil toch even zien wat die gemaakt heeft, niet?

INSPECTEUR

(schrijft) Met-pla-teau-tje. Wel in een plastic zak, naar ik hoop. Zei ik 'hoop'?

(Pokkelijn steekt vier vingers in de lucht, maakt een bol, stroopt zijn mouw op, doet of hij arm ergens diep in begraaft en maakt trekkende, schuddende en andere suggestieve gebaren terwijl hij de inspecteur onverstaaanbare woorden toefluistert.)

Ah, zo. Juist. Ja, ja. Zo, zo.

(Terwijl hij het aandachtig aanhoort, knijpt en wrijft hij onwillekeurig in en onder zijn neus.)

POKKELIJN

Nou, wat denkt u?

INSPECTEUR

Dit zaakje stinkt meneer.

POKKELIJN

Maar wie is de dader?

INSPECTEUR

Heeft u een verdachte op het oog?

POKKELIJN

Ja, u.

INSPECTEUR

Ik?

POKKELIJN

Zou u soms geen honderdduizend dukaten willen hebben?

INSPECTEUR

Ja wie niet?

POKKELIJN

Aha! Dus: verdacht. Arresteer u. Misschien speelt u wel een dubbelrol.

INSPECTEUR

Niet zo paranoia Pokkelijn. Heeft u een signalement?

POKKELIJN

Ja. Iemand met een kop en een kont. Want hij wist ervan en hij heeft overal schijt aan.

INSPECTEUR

Juist. Natuurlijk. Maar kunt u zich iets precieser uitdrukken. Zei ik 'drukken'?

POKKELIJN

Ik ben toch niet van de politie? De politie moet dit oplossen, daar betaal ik belasting voor. En wel binnen 24 uur, anders dien ik een klacht in.

INSPECTEUR

Nou, nou. Kalm aan meneer. Ik ga voor u een nieuwe methode toepassen. Heb ik laatst gezien op t.v.. Werkt altijd. Eerst ga ik een beetje babbelen met het personeel, de familie en de burens. Dan ga ik een beetje combineren, reduceren en deduceren. En vervolgens roep ik iedereen in de salon bij elkaar, steek een redenering af die zo scherpzinnig is dat niemand hem kan volgen en tenslotte wijs ik de dader aan.

POKKELIJN

En wie is de dader?

INSPECTEUR

Altijd dezelfde meneer. (*fluistert*) Degene van wie niemand het gedacht had.

POKKELIJN

Klinkt omslachtig. Waarom niet meteen oppakken en opsluiten? Maar goed, laten we beginnen met het personeel. Evert!! Mijn secretaris, zeer betrouwbaar. Evert! Waar zit iedereen? Sjaak?!

Scène 2

SJAAK

(*spreekt tegen iemand in de coulissen*)

Eerst kelen, dan vierendelen, villen, in repen snijden en tenslotte in zijn sop gaar laten koken.

POKKELIJN

Sjaak! Je hebt de dief gevonden!

SJAAK

Dief? Wat voor dief. Eet meneer ook mee? Er is vlees genoeg.

INSPECTEUR

Eigenrichting kan ik niet toestaan. Maar ik prik graag een vorkje mee.

POKKELIJN

Waar is mijn geld?

SJAAK

Ik heb geen idee meneer. Ik ben uw paarden aan het slachten. Voor het diner van vanavond. Dat scheelt u een boel geld. Maar ja dat kan ik niet laten zien.

POKKELIJN

Ik wil het zien. Het geld dat van mij gestolen is. Waar heb je het?

INSPECTEUR

Mag ik hier even mijn werk doen, ja? Dank u. Waar was u ten tijde van het misdrijf?

SJAAK

Hoe laat was dat?

POKKELIJN

Zeven uur drie en twintig.

SJAAK

Toen was ik bij de paarden.

INSPECTEUR

Heeft u een alibi?

SJAAK

Nee, alleen paardenvlees.

INSPECTEUR

Zijn er getuigen?

SJAAK

Nee, ze zijn dood. Helaas.

INSPECTEUR

Mijn oprechte deelneming. Maar was daar verder nog iemand.

SJAAK

Ja, Jan, Piet en Klaas. En Klaske. De nul arbeiders.

POKKELIJN

Jij spreekt toch wel de waarheid en niets dan de waarheid, hè Sjaak?

INSPECTEUR

En die secretaris. Waar was die?

SJAAK

Tuurlijk meneer. De secretaris zei u? De secretaris... Even denken.... Ja, nou u dat zo zegt... (*suggestief*) Die was er niet. Hij wou naar de kermis, maar hij moest ook nog wat doen, zei die. Toen heb ik hem wel zien lopen... Waar zei u dat dat geld lag?

POKKELIJN

In de wc, hierbuiten.

SJAAK

Ja, daar in de buurt heb ik hem gezien. Ik dacht nog: die is zeker een dubbeltje verloren.

INSPECTEUR

Jij spreekt toch wel de waarheid?

SJAAK

De zuivere waarheid. Vraagt u het maar aan meneer de secretaris.

POKKELIJN

En had die wat bij zich? Waar je geld in kunt doen?

SJAAK

U bedoelt een kistje?

POKKELIJN

Nee.

SJAAK
Een koffer?

POKKELIJN
Nee.

SJAAK
Een zak?

POKKELIJN
Nee.

SJAAK
Een tas?

POKKELIJN
Ja, een plastic tas.

SJAAK
Absoluut. Zeker weten.

INSPECTEUR
En wat voor kleur had die plastic tas?

SJAAK
Wat voor kleur ook al weer? Even denken.. Volgens mij was het .. iets van grijs.

POKKELIJN
Niet bruin?

SJAAK
Van waar ik stond, was er wel een rare lichtinval. Dus ik denk inderdaad grijs-bruin. Of bruin-grijs. Poepbruin eigenlijk wel.

POKKELIJN
Dat is hem! Dat is mijn geld! Noteer, noteer! Wie had dat ooit achter hem gezocht? Zo'n goudeerlijke jongen.. U had gelijk inspecteur, degene die je het minst verdenkt, dat is de dader.

INSPECTEUR.
Nou, nou... Laten we hem eerst eens aan de tand voelen.

SJAAK
Daar zul je ze hebben. Die komen van een kouwe kermis thuis. Als u het niet erg vindt meneer. Ik moet de biefstuk nog bakken. *(haastig af.)*

Scène 3

(We horen het geluid van hinnikende paarden en een koets die tot stilstand komt. Vrolijke stemmen. Dan komen Evert, Eveline, Marianne en Madame Jarretelle op. De dames hebben zuurstokken en suikerspinnen in de hand.)

POKKELIJN
Evert met de korte achternaam. Hierrr! Onmiddellijk!

EVELINE

Wat is er aan de hand?

POKKELIJN

Op je knieën. Of ik sla je kop van je romp.

EVELINE

Vader! Wat doet u?!

POKKELIJN

Ik weet alles! Beken!

INSPECTEUR

Dit gaat zo niet werken.

EVERT

Wat meneer?

POKKELIJN

Wat? Jij dief. Heb ik jou niet behandeld als een zoon? Heb ik je niet al mijn vertrouwen geschonken? Heb ik je geen riant salaris betaald, voor mijn doen dan. En jij, addergebroed, huichelaar, jij heb me verraden en bestolen. Alles wat ik had heb jij van me weggenomen. Mijn schat, mijn ziel, het licht van mijn ogen. De vrucht van mijn leven. Alles wat mijn oude, koude hart nog kon verwarmen, heb jij geroofd.

EVERT

Ik beken meneer.

POKKELIJN

Wat zei die?

EVELINE

Evert!

INSPECTEUR

(*verbaasd*) Hij bekent. Deze methode is nieuw voor mij.

EVERT

Ik geef het toe, meneer. Vroeg of laat was u er toch achter gekomen. Maar ik deed het uit liefde.

POKKELIJN

Hebzucht zul je bedoelen. (*tegen de inspecteur*) Noteer: verdachte bekent.

EVERT

Zo noemt u het. Ik noem het liefde. Wij horen bij elkaar, uw liefste schat en ik. Zij is voor mij het hoogste en het mooiste op aarde. Ik zal haar koesteren, beminnen en op handen dragen.

Schenkt u haar aan mij, ik smeeek het u.

POKKELIJN

Ik geloof mijn oren niet. Eerst wordt je bestolen en daarna mag je het cadeau geven? In wat voor wereld leven wij?

INSPECTEUR

Mijn methode was toch beter.

EVELINE

Toe vader alstublieft, stemt u toch toe.

POKKELIJN

Wat? Zij zit ook in het complot? (*tegen inspecteur*) U heeft alweer gelijk.

EVERT

Later zullen er kleine Pokkelijntjes komen en die zullen..

EVELINE

.. paardje rijden op uw knie.

EVERT

.. en uw oude dag verwarmen.

POKKELIJN

Zit ik nu in het gekkenhuis of zij?

INSPECTEUR

De misdaad van die twee ligt anders dan u denkt.

POKKELIJN

Hij heeft bekend!

INSPECTEUR

Hier is sprake van een 'crime passionel'.

POKKELIJN

Hij heeft me bestolen.

EVERT

Wie beweert dat ik u bestolen heb?

(Sjaak komt binnen met schalen of een trolley waarop een fors aantal nog rokende, zwart geblakerde biefstukken liggen.)

SJAAK

Aan taf-el!!

POKKELIJN

Hij daar.

MADAME JARRETELLE

Meneer Pokkelijn. Laat die twee toch gaan. Dat huwelijk met die oude vent was niks gedaan. U moet leren loslaten.

POKKELIJN

Loslaten? Ik laat niks los. Ik wil m'n geld terug.

Scène 4

(Twee deuren slaan open en plotseling staat daar, als een god, de heer Armani. Hij heeft een warm, sympathiek, maar onberispelijk voorkomen, gesoigneerd grijs haar en dito snor, borsalino, de bruine jas los over de schouders, leren schoenen, sjaal, dasspeld, een bloem in het knoopsgat. Hij staat stil en baadt in het volle licht.)

ARMANI

Ben ik op tijd voor het diner? (*minzaam*) U sprak over mij, mevrouw?

POKKELIJN

Ah, meneer Armani. Ik ben blij dat u er bent. En diepbedroefd. Voor u staat de ongelukkigste man ter wereld en voor mij staat de één-na ongelukkigste man ter wereld.

ARMANI

Zoveel ramspoed op onze oude dag? Wat is er aan de hand, beste man?

POKKELIJN

Hier staat Job zelf. Ecce homo. Beroofd van mijn geld, bedrogen door mijn dochter en belazerd door deze achterbakse dief. Hier staat een arme, berooide weduwnaar, zonder respect, zonder liefde en zonder geld.

EVELINE

Evert is geen dief.

POKKELIJN

Sjaak heeft het zelf gezien.

EVERT

Hij liegt, die knecht van u.

POKKELIJN

Hoor wie het zegt. Hij heeft bekend hoor, het staat genoteerd.

ARMANI

En welke ramp heeft mij getroffen?

POKKELIJN

Hier is het meisje, dat met u zou trouwen. Maar dankzij dat serpent daar (*wijst naar Madame Jarretelle*) hebben die twee zich vanmiddag stiekem verloofd. Als ik u was zou ik deze smeerlap hier, die dief, aanklagen wegens smaad.

ARMANI

Uw dochter is jonger dan ik dacht. Zij zouden mijn kinderen kunnen zijn, want ooit heb ik zelf kinderen van die leeftijd gehad. Hoe zou ik hun geluk in de weg kunnen staan? Als zij haar hart aan hem gegeven heeft, dan maak ik vrijwillig voor hem plaats.

(Iedereen applaudisseert beschaafd.)

POKKELIJN

Maar hij is een oplichter, een bedrieger. Onder valse voorwendselen is hij hier binnen gedrongen in dit huis. Alleen om haar te verleiden en mij naar de mond te praten.

EVELINE

Vader, Evert redde mij uit het zwembad. Vanaf dat moment werden wij verliefd.

EVERT

Ik heb dingen gezegd, die.. niet altijd helemaal waar waren. Maar ik heb uw dochter nooit bedrogen. En u tast mij aan in mijn eer en goede naam als u beweert dat ik u heb bestolen.

POKKELIJN

Moet je toch eens horen wat een kouwe kak. 'Mijn eer en goede naam.' Dat zeggen toch al die buitenlandse oplichters. Je werkt hier al ik weet niet hoe lang en ik weet niet eens je achternaam of waar je vandaan komt.

INSPECTEUR

Waar kom je vandaan, en wat is je naam, Evert?

EVERT

Mijn naam is Evert Kaatsheuvel en ik kom uit een sprookjesachtig land..

MARIANNE

Kaatsheuvel?

ARMANI

Ik raad je aan dat hier en nu te bewijzen, jongeman. Anders klaag ik je alsnog aan.

(Vanaf dit moment praten Armani, Evert en Marianne ineens met een sterk Brabants accent.)

EVERT

Mijn vader heette voluit Jonkheer van Efteling tot Kaatsheuvel. Hij was bestuursvoorzitter van een groot sprookjesland, dat ik verder niet bij naam zal noemen. Daar leefden wij, mijn vader en moeder, ik en mijn jongere zusje, als een gelukkig modelgezin in Villa Volta. Tot op een kwade dag een bende bokkige aandeelhouders mijn vader ervan betichtten dat hij een bonus had witgewassen dat zij graag zelf wilden hebben. Als ik het goed heb. Ons gelukkige leventje veranderde in een achtbaan en wij belandden in een spookhuis van verdachtmakingen. Vluchten was de enige mogelijkheid. Zo staken wij van wal in het schip de Vliegende Hollander.

POKKELIJN

Wat kunnen mij al die sprookjes schelen. Ik wil m'n geld.

(Iedereen, behalve Evert en Armani doen: 'Sssst!')

EVERT

Zo doolden wij rond over de wereldzeeën en voeren langs verre kusten. Tot op een dag een woeste storm ons schip aan stukken reet. Voor mijn ogen heb ik gezien hoe mijn moeder en mijn zusje, met haar rode schoentjes, zich vastklampte aan een lekkend bootje, terwijl mijn vader rondtolde op het stuurrad. Daarna zag ik ze in de golven verdwijnen. Slechts één opvarende werd gered; een jongetje van zeven: ik. Pas onlangs hoorde ik een gerucht dat mijn vader nog zou leven en zich als succesvol kleermaker in Milaan ophield. Toen, op een warme dag, ontmoette ik Eveline.

ARMANI

Je kunt dit verhaal ook gehoord hebben. Wie bewijst mij dat jij de zoon bent van jonkheer van Efteling tot Kaatsheuvel?

EVERT

Dat is een beetje pijnlijk.

MARIANNE

(hoopvol) Ja? Ja?

EVERT

Toen ik als jongetje bij mijn vader op de stang van zijn fiets zat, had ik bij het passeren van een verkeersdrempel een klein ongelukje. Sindsdien mis ik mijn rechter teelbal.

(Zonder elkaar te zien, knikken Eveline en Marianne heftig van ja. Armani spreidt zijn armen, maar Marianne springt in Everts armen.)

ARMANI

Jongen... !

MARIANNE

Evert! Eindelijk heb ik mijn grote broer terug!

IEDEREEN *(behalve Pokkelijn)*

Wat!?

POKKELIJN

Mag ik even tussendoor? Leuk en aardig, maar wiens verhaal is dit eigenlijk?

(iedereen negeert hem.)

MARIANNE

Wel honderd maal heb ik mijn moeder dit verhaal horen vertellen. Zij was er van overtuigd dat alleen wij die schipbreuk overleefd hadden en soms wenste ze dat zij die ook niet overleefd had. Want nadat wij honderden kilometers verderop aanspoelden op een vreemde kust, werden wij als slaven gevangengenomen. Dag en nacht moest mijn moeder piraten gerieven, tot wij konden ontsnappen naar Lampedusa en uiteindelijk in Ter Apel in een asielzoekerscentrum belandden, waar wij jarenlang moesten wachten in eindeloze verveling.

POKKELIJN

Hier komen de mensen toch niet voor? *(tegen publiek)* Als ik u was zou ik mijn geld terugvragen.

ARMANI

Kinderen, kom in mijn armen. Hier staat jullie vader, jonkheer van Efteling tot Kaatsheuvel.

POKKELIJN

Het is toch niet te geloven. Stelletje buitenlanders komt hier binnenvallen en kaapt gewoon je verhaal.

INSPECTEUR

Ik kom er ook niet meer tussen.

ARMANI

Jarenlang heb ik jullie dood gewaand. Om mijn achtervolgers te ontlopen moest ik mij als Italiaanse kleermaker vermommen. Mijn leven was gerafeld en verscheurd, maar door hard doornaaien wist ik een vermogen te verdienen als makelaar in maatpakken en nu komt alles toch nog goed.

EVERT en MARIANNE

Pappie!

(Ondertussen hebben Sjaak, Piet, Klaas en Klaske cocktail glazen rondgedeeld. Iedereen heft uitgelaten het glas, uitgezonderd Pokkelijn.)

POKKELIJN

Behalve dan dat ik nog steeds mijn geld niet heb. Is hij uw zoon? Dan dien ik bij u de rekening in wegens verduistering. Het schijnt dat u daar ervaring mee heeft. *(haalt een papier uit zijn zak.)* En dan mag uw dochter daar even een kruisje zetten. Want belofte maakt schuld en schulden moeten betaald.

Scène 5

(Opnieuw zwaaien de deuren open en daar staat Leo, in een al even oogverblindende outfit. Op een hogere plek zit Flip Vlug, die een soort hengel beet houdt met een elastiek eraan. Daaronder bungelt een bruine plastic zak, die wordt beschenen door een volgsport.)

LEO

Hier is uw geld, vader!

POKKELIJN

Mijn geld, mijn lieve geld. O, wat wordt ik hier opgewonden van. Heb jij het gevonden, beste jongen?

LEO

Ja, laten we het zo maar noemen. Hij *(wijst naar Flip Vlug)* had het gestolen en toen heb ik het eerlijk gevonden. *(Vlug lacht. Hij laat de tas aan het elastiek heen en weer bungelen, maar steeds net ongrijpbaar.)*

POKKELIJN

Geef hier, rot jongen. Geef hier!

(Iedereen lacht – behalve Sjaak en de Inspecteur – als het Pokkelijn maar niet lukt om de tas te grijpen.)

LEO

Wilt u uw geld terug, vader? Nou dat kan, hoor. Er is alleen een kleine voorwaarde aan verbonden.

(Toevallig is de rond dansende Pokkelijn vlak bij Marianne terecht gekomen. Ze slaat haar ogen neer.)

POKKELIJN

Wat dan?

LEO

Nou wat dacht u? Als Marianne voor mij is, krijgt u uw geld terug.

(Pokkelijn staat vlak bij haar, zou haar aan willen raken, maar durft niet. Ze kijken elkaar aan. Marianne veegt een traan van zijn gezicht. Na een tijdje draait hij zich af.)

POKKELIJN

Goed.

(Marianne loopt richting Leo. Ook de anderen verwijderen zich van Pokkelijn.)

LEO

Kijk eens naar het vogeltje.

(Pokkelijn kijkt even omhoog. Als Leo met zijn vingers knipt laat Flip Vlug de tas, die van grote hoogte naar beneden valt. Pokkelijn doet geen moeite hem op te vangen. De tas scheurt en het geld rolt alle kanten op. De anderen trekken zich lachend in duo's terug. Alleen Sjaak kijkt bij de deur toe.

Pokkelijn zakt ineen, zijn rug naar het publiek. Hij zit in een plas geld, maar raakt het niet aan. Hij kruist zijn armen voor zijn borst en streelt met zijn vingers zijn rug en schouder. Donker.)

EINDE